

ANT

CHP
Amerikayı
Türkiye'ye
nasıl soktu?

Haftalık Dergi • 26 Ağustos 1969 • Sayı 139 • 125 Kuruş

1 NUMARALI KOMPRADOR VEHİBİ KOÇ

HAFTANIN NOTLARI

Komünistler (!)

Kongresi

Öğrencileri temsil etmekten uzaklaşarak tamamen gerici çevrelerin organı haline gelen Milli Türk Talebe Birliği'nin 49. Genel Kongresi, kongre olmaktan çıkarak ümmetçilerle komancılar arasında taşlı sopah saldırılara sahne olmuştur. İki tarafın camilerden yada komando kamplarından topladıkları güçlerle katıldıkları kongre, ancak polis gözetimi altında yapılabilmis, zaman zaman çıkan sokak çatışmalarında hem her iki taraftan, hem de bu çevreleri devrimcilere karşı öteden beri açıkça himaye eden toplum polisinden yaralananlar olmuştur. Beşinci oturumda sonra eren kongrede, çekismeli geçen dokuz turun sonunda ümmetçilerin adayları genel başkanlığa seçilmiştir. Kongreyi kaybeden komandoların adayı hemen savcılığa başvurarak seçimin usulsüz olduğunu ileri sürerek iptalini

istemmiştir. Kongrenin en ilginç yanı ise, tarafların birbirlerini «Komünist!» diye suçlamaları olmuştur. Ümmetçiler komandolara «Komünist» derken, komandolar da ümmetçilere «Gizli komünist, yeşil komünist» suçlamasında bulunmuşlardır. Yukarıdaki fotoğrafta, kongre salonunda hizmetleri alamayan ümmetçilerle komandoların Bugün Gazetesi önünde giriştikleri taşlı sopah kavgadan bir anstantane görülmektedir.

Gizli Anlaşma

■ Birleşik Amerika'nın kukla Tayland Hükümeti ile yaptığı gizli bir anlaşmanın resmen açıklanması, Amerika'da önemli bir siyasi çatışma yaratmıştır. Dışişleri Bakanlığı sözcüsü, anlaşmanın «Tayland'a içten ve distant gelecek tehlikeleri kapsadığını, ülkede gündün güne artan gerilla saldırılarıyla ilgili hükümlerin de yer aldığı anlaşmanın askeri sır niteliğinde olduğunu söylemiş, buna karşılık Senato'nun Dışişleri Komitesi Başkanı Sena-tör Fulbright, anlaşma metinlerini mutlaka görmek istediğini bildirmiştir. Komite üyesi bazı senatörler de, Pentagon yetkililerinin metni açıklamaktan kaçınması karşısında toplantıyı terketmişlerdir. Öte yandan, bir Amerikan nükleer üssünü uzun süreden beri üç delinin kontrol altında tuttuğu da resmen açıklanmıştır. Bu açıklama, insanlığın asaf vahim bir tehlike karşısında bulunduğunu göstermektedir.

Demirel'in berberi

■ Sayıştay, Demirel'in 1967 yılında Romanya ve Rusya gezisine Nazmiyanın'ın sağlığını yaptırmak için götürdüğü berber Nuh'un masraflarının devlet tarafından ödenmesini reddetmiştir. Bir haftalık masrafı 7 bin lira olarak gösterilen berber Nuh'a ait hesaplar, Demirel'in gezi kafillesi hesaplarından ayrılarak başbakanlığa iki defa duyurulmuşsa da, Demirel bu yazılara cevap vermek lutfunda bulunmamıştır.

F. Doğan Üsküp'te

■ Arkadaşımız Ferruh Doğan, Üsküp'te açılan bir karikatür galerisinde Türkiye'yi temsil etmek üzere Yugoslavya'ya gitmiştir. Galeriyi dünyanın çeşitli ülkelerinden yüzden fazla karikatürist katılmıştır.

Arolat'ın sorgusu

■ Yüz güne yakın bir zamandan beri Sağmacılar Cezaevi'nde tutuklu bulunan arkadaşımız Osman S. Arolat, hakkında açılan yeni bir davadan dolayı İstanbul adliyesine kelepçeli getirilerek İkinci Sorgu Hakimliği'nde ifadesi alınmıştır. Arolat'a isnad edilen yeni suç, geçen yıl İranlı öğrencilerin İran Konsolosluğu bahçesinde düzenledikleri protesto hareketlerini izlerken «polise hakaret» ettiği iddiasıdır. Arolat bu olayı izleyip döndükten sonra güpegündüz sokak ortasında Birinci Şube memurları tarafından kaçırılmış ve sevk edildiği 4. Asliye Ceza Mahkemesi tarafından serbest bırakılmıştı. Şimdi de 159. maddeden sorguya çekilen Arolat, asıl suçluların kendisini kanunsuz olarak kaçıran polisler olduğunu ve onları mahkemeye vereceğini söylemiştir.

ANT davaları

■ Arkadaşımız Yaşar Kemal ile sorumlu müdürümüz Alpaz Kabacalı, ANT'nin 94. sayısında yayınlanan «Kolay Olans» başlıklı yazıdan dolayı, «eksinleşmemiş mahkeme kararları hakkında mütalaa yürütmek» iddiasıyla İstanbul Toplu Basın Mahkemesi'nde yargılanmışlardır. Yaşar Kemal, ifadesinde, geçen yıl Teknik Üniversite yurdunda baskın yapan ve gençleri coptan geçiren polislin, aynı zamanda öğrencileri yataktan kaldırıp yakapaca hakim huzuruna getirdiğini, hakim de polisi tutuklayacağı yerde öğrenciler için tutuklama kararı verdiğini söylemiştir. Kabacalı ise, yazıda, iktidarın baskılarına alet olan bazı savcılarının tenkit edildiğini söylemiştir. Kabacalı, ayrıca, sorgu yarışlığına intikal ettirilen Aybar'ın Kanlı Pazar ile ilgili demeci ile Yaşar Kemal'in «Camiler Kışla Oldu» başlıklı yazısından dolayı, hükümetin manevi şahsiyetine hakaret ettiği iddiasıyla açılan soruşturmalarda da ifade vermiştir.

İşsizler dövüldü

■ Türkiye'nin çeşitli yörelerinde olduğu gibi, İncesu amele pazarında da yüzlerce işçi iş beklerken, «şehirin güzelliğini bozdukları» iddiasıyla üzerlerine saldırtılan polisler tarafından hunhara dövülmüşlerdir. Polis işsizleri daha sonra kanunsuz yere nezaret altına almış ve adliye sevk etmiştir. Ancak duruşma sonunda işsizler suçsuz görülerek beraat ettirilmiştir. Bu olay üzerine Ankara amele pazarlarındaki işsizler adına 45 amele ortak bir protesto bildirisi yayınlamışlardır. Bildiride, «Çok iyi biliyoruz ki, bizim üstümüze inen her cop darbesi eninde sonunda bin misli olarak zalimlerin üstüne inecektir. Mücadelemizi zalimlere karşı yılmadan yürüteceğiz. İstanbul'da zalimlere karşı yığıtçe mücadele veren demir döküm işçisi kardeşlerimiz selam. Amerikan gavurunun ortağına karşı halk mücadelesi veren işçi kardeşlerimize selam. Kahrolsun Amerikan emperyalistleri, onun yerli ortakları patronlar, toprak ağaları, tefeciler ve faizciler» denilmektedir.

İran'da gerilla

İran'daki aşakılık şah yönetiminin terörüne karşı direniş hareketleri gün geçtikçe artmaktadır. İran'daki İran ve Kürt halklarından sonra Türkler de gerilla savaşına başlamışlardır. Son günlerde özellikle Kürdistan ve Azerbeycan bölgelerinde savaşın şiddetlendiği, 20 gün içinde yakalanan 171 devrimciden ellisinin şah yönetimince kurşuna dizilme cezasına çarptırıldığı, on devrimcinin de kurşuna dizildiği ifade edilmektedir. Ankara'da ODTÜ öğrencileri, düzenledikleri bir forumdan sonra İran Şah'ına bir telgraf çekerek İran'daki devrimci hareketleri desteklediklerini belirtmişler ve Şah'ın terör hareketlerini şiddetle protesto etmişlerdir.

Yine «Polis Raporu» !

■ Zehir hafiye Faruk Sükan'ın «ağrı sol» ile ilgili eserinden sonra İstanbul siyasi polisi de «İstanbul'daki aşırı uçların çatışması, teşkilatlanması, çalışma şekilleri, faaliyet bölgeleri» hakkında bir gizli rapor hazırlamıştır. Ağrı sağın gizli hücre faaliyetlerinde bulunduğu belirtilen «gizli rapor»da, aşırı sol'un da «hücre faaliyetinde bulunduğu» ileri sürülmekte, devamlı kontrol altında tutulan aşırı uçların gerektiğinde zararsız hale getirileceği ifade edilmektedir.

Soruşturma açıldı

■ TÖS eski Trakya temsilcisi Ahmet Kaya Turan hakkında, «Köylünün Sesi» adlı kitabından ve «Kavgas» adlı şiirinden dolayı «komünizm propagandası» yaptığı iddiasıyla, Edirne ve Malatya savcılıklarınca soruşturma açılmıştır. Turan hakkında, ayrıca bazı çevrelerin baskısı ve Keşan savcılığının yazısı üzerine Enez savcılığınca da soruşturma açılmıştır. Öte yandan bir süre önce «Kürtçe alfabe yayınladığı için hakkında dava açılan toplumcu müftü Mehmet Emin Bozarslan'ın duruşmasına da devam edilmektedir.

Tahliye edildiler

■ Haziran ayındaki gençlik hareketleri sırasında Dil Tarih ve Coğrafya Fakültesi'ni işgal ettikleri iddiasıyla tutuklanan yedi öğrenci, Ankara 2. Asliye Ceza Mahkemesi'nde yapılan duruşmaları sonunda tahliye edilmişlerdir.

Protesto ettiler

■ İstanbul Devlet Mimarlık ve Mühendislik Akademisi Öğrenci Birliği Başkanı ile akademinin diğer bölüm başkanları ortak bir basın toplantısı yaparak, «Parah Askerler» filminin Türk ulusunu küçük düşürücü nitelikte olduğunu belirtmişler, ilgililer filmi çekimine engel olmadıkları takdirde fiilen harekete geçeceklerini açıklamışlardır. Gençler, çekime yardımcı olan Türk filmcisi Ali Cakus ile filmde rol alan yerli oyuncular da şiddetle kınamışlardır.

İşçinin Zaferi

Bir numaralı komprador Vehbi Koç'a ait Demir Döküm Fabrikası'nda işçilerin üç hafta süren direniş zaferle sonuçlanmış ve patron işçinin gerçek temsilcisi Türkiye Maden İş Sendikası'ni muhatap kabul ederek işçilerin ekonomik ve sosyal haklarını tanıyan bir protokolü imzalamıştır. Bu ön protokole göre, işçiler direniş süresindeki ücretlerini de alacak, hiçbir işçi işten çıkartılmayacak, ekim ayına kadar da işçi ücretlerine zam yapılacaktır. Sarı Çelik İş Sendikası'nın toplu sözleşmesi 1970 yılı nisanında sona ereceğinden, o tarihte de patron, Maden İş Sendikası ile toplu sözleşme imzalayacaktır. Yukarıdaki resimde, anlaşmanın açıklanmasından sonra demir döküm işçileri Maden İş yöneticilerine tezahürat yaparken görülüyor.

Zorbalıklar

İktidarın müsamahası, hatta desteğiyle Türkiye'nin her yanında faşist bir zorba teşkilatı halinde çalışan MHP komandoları, Ceyhan'da da «Toplumcular Derneğini» basmışlardır. Adana'dan özel bir otobüsle Ceyhan'a giden 30 komando, ellerindeki sepalarla derneği tahrip etmiş, karşılarına çıkan dernek üyelerini de dövmüşlerdir. Saldırıya uğrayan toplumcuların ifadesine göre polis, saldırıdan sonra ilçeye dağılan komandalardan hiçbirini yakalamamıştır. Öte yandan Halk Oyuncuları'nın Elazığ'da oynayacakları «Pir Sultan Abdal» adlı oyun, Faruk Sükan zamanında valiliklere gönderilen ve toplumcu tiyatrosu topluluklarına izin verilmemesini isteyen gizli bir genelge üzerine Elazığ Valiliğine yasaklanmıştır. Önceden bilet alan halkın ve oyuncuların toplandığı sinema önüne gelen ümmetçiler, «Müslüman Türkiye» diye bağırarak halkı ve oyuncuları tas yagmuruna tutmuşlardır.

Sol'un Zaferi

Hindistan'da yapılan cumhurbaşkanlığı seçimi, Hint solunun adayı V. V. Giri kazanmıştır. Sağcılar ve Kongre Partisi'nin yöneticilerinin sağcı bir adayı desteklemelerine karşılık, Başbakan Bayan Gandhi cesur davranarak partiinin temayülüne aykırı davranmış ve bütün sol partilerin desteğiyle Giri'nin cumhurbaşkanı seçilmesini sağlamıştır.

Çekoslovakya'da

Çekoslovakya'daki bunalıma Sovyetler Birliği ve Varşova Paktı üyesi devletlerin müdahale edişlerinin yoldönümünde yer yer protesto gösterileri yapılmıştır. Prag'daki Wenceslas Alanı'nda 50 bine yakın Çek direniş gösterisinde bulunmuştur. Polisler halk arasındaki çatışmalarda ölenlerin sayısı 12'yi bulmuş, 920 kişi tutuklanmıştır. Müdahalenin yoldönümü dolayısıyla batı emperyalizmi aylardan beri hummalı bir faaliyet göstermiş, çeşitli tahriklerde bulunmuştur. Amerikan emperyalizmine karşı savagırken can veren Vedat Demircioğlu'ndan, Duran Erdoğan'dan, Ali Turgut Aytaç'tan tek kelimeli söz etmeyenler, Çekoslovakya'da çarpışanlar için matem gösterileri yapmışlar, hürriyet, bağımsızlık türkülerini söylemişlerdir.

Filistin karışıyor

Tüm müslümanlarca en kutsal mabetlerden biri olarak kabul edilen Kudüs'teki Mescidül Aksa'da gece yarısı yangın çıkması, Filistin bölgesinde durumu adanmakla gerginleştirmiştir. Olay, Kudüs'teki Arap topluluklarının şiddetli tepkisine sebep olmuş, bu yüzden yapılan nümayişlerde İsrail polisi Araplara ateş açmıştır. Avusturyalı bir çiftlik yanması sanık olarak yakalanmış da, bu olayın Yahudilere karşı infialin daha da artmasına yolaçağı muhakkaktır.

İşçi Birliği

Ankarada sendikalar dışı bir İŞÇİ BİRLİĞİ kurulmuştur. Birliğin amacı, Türkiye işçilerinin bilimsel bir şekilde sınıf bilincine ulaşmalarını, yurt ve dünya sorunlarının çözümünde yetişmelerini ve yeni haklar elde etmelerini sağlamaktır. İşçi Birliği Başkanı Metin Gür, verdiği demeçte, «Bugünün Türkiye'sinde işçi sınıfını temsil ettiğini sanan işçi kuruluşları işçi topluluğu üzerindeki bütün kontrollerini kaybetmişlerdir. Bu kuruluşlar işçi sınıfının tarihi hareketine yön vereceği yerde, bu hareketleri işçi kuruluşlarına yön vermektedir. Bugün Türkiye'de 1400'ü aşkın sendika bulunmakta ve bütün bu kuruluşların harcamaları işçinin emek parasının içinden çıkmaktadır. Birliğimiz, işçilerin mutluluğunu, en yüce değer olan emeğin sömürsüz ve özgür olmasında gören bütün emekçilerin örgütüdür» demiştir.

Mahkum edildiler

Bir süre önce Sinop'a yapılan bir gezi sırasında «Bağımsız Türkiye» diye bağırarak ve öğretmenlerine üzerinde «Tüm bağımsız Türkiye'nin özlemiyle... Deniz Harp Okulu Birinci Sınıfın sevgileriyle yazısı bulunan bir buket verdikleri iddiasıyla yargılanan Hasan Çetin, Cuma Ali ve Mehmet Özeke adında üç Deniz Harp Okulu öğrencisi, Gölcük Askeri Mahkemesi'nde üçer ay hapse mahkum edilmişlerdir.

DOĞAN ÖZGÜDEN

ÖNSEÇİM SINAVI

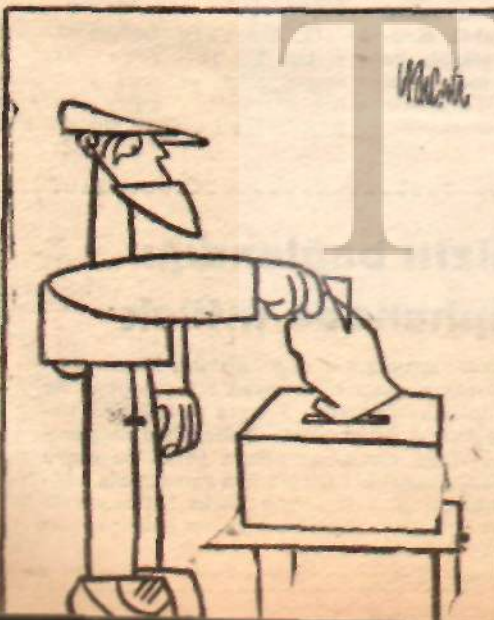
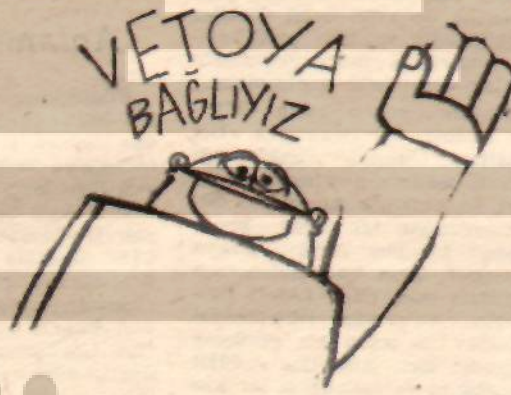
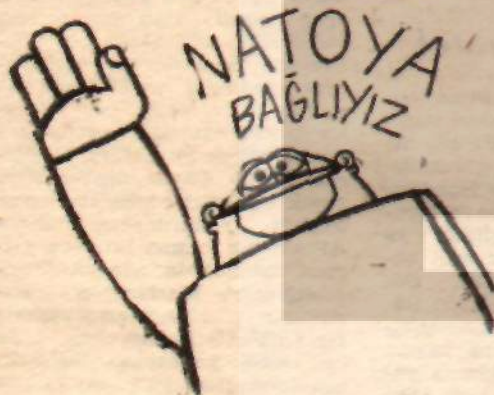
Kabul etmek gerekir ki, Türkiye İşçi Partisi'nin bu defa açıklanan önseçim aday adayları listeleri, 1965 seçimlerindeki kadar renkli değildir. Bu listelerde birtakım «yıldız»lar ve «kuyruklu yıldız»lar yoktur... Bunu esasen beklemekteydik. Özellikle geçen yıl patlak veren iç mücadelelerden ve hele milli bakiye sisteminin kaldırılmasından sonra, küçük burjuva kaypaklığı içindeki «yıldız»lar ve «kuyruklu yıldız»lar için TİP milletvekilli adaylığının cezbedici bir yanı kalmamıştır. Ama bizzat önemli olan TİP listelerinde birtakım renkli transferlerin yer alması değil, bu listelerin partinin sınıfsal niteliğini yansıtabilmesidir. Hatırlanacağı üzere, 1965 seçimlerinde de, sayısı oldukça yüksek «yıldız»lara rağmen partinin aday listelerinde emekçiler ezici bir çoğunluk teşkil ediyordu. Bu defa açıklanan aday adayları listelerinde, işçileri sansasyon yaratan kişiler bulunmadığı için, partinin sınıfsal yapısı daha berrak şekilde yansımaktadır. Bildirgelerde, meydana konuşmalarında, radyolarda söylenenler ne olursa, ne kadar ilerici sloganlar atılırsa atılsın, herhangi bir partinin politik yelpazedeki gerçek yerini saptayacak olan mihenktaşı, işte bu aday listeleridir. Ağaların, montajcı kompradorların, Amerikan bürokratların yada onların has adamlarının listeleri silme doldurduğu yedi burjuva partisinin karşısında TİP, tamamen emekçi halkın temsilcilerinden meydana gelen aday listeleriyle Türkiye'nin gerçekten tek toplumcu, devrimci ve bağımsızlık partisi olduğunu ispatlamıştır.

TİP aday adayları listelerini dolduran emekçiler, milletvekilliği garantisi olmadığını ve seçimden sonra sırf TİP adayları oldukları için işlerini, güvenliklerini yitireceklerini bile bile, kendi öz partilerinin parlamentaryen mücadelesine bir katkıda bulunmayı görev saymışlardır. Şimdi önseçimde oy kullanmak durumunda bulunan tüm TİP üyelerine de büyük sorumluluk düşmektedir. Bu, en azından 12 Ekim'de yedi burjuva partisine karşı sosyalist partiyi tercih etmek kadar büyük bir sorumluluktur. Önseçime katılmak üzere başvuran aday adaylarının sayısı çoğu yerde o ilin milletvekilli sayısından fazla olmaktadır için, hepsi de milletvekilli listesinde yer alacaktır. Ama önemli olan, bu adayların milletvekilli listelerindeki sıralarını tesbit etmektir. Gerçekçi bir tahminle denilebilir ki, TİP önümüzdeki seçimde en fazla 10-12 ilde birer milletvekilli çıkartabilecektir. TİP'in milletvekilli sayısı sadece İstanbul'da 3-4'ü bulabilir. Şu halde, partinin milletvekilli çıkartması muhtemel bulunan illerin liste başlarına, partiyi en iyi şekilde temsil edebilecek yetenekteki kimselerin getirilmesi zorunluluk olmaktadır. Bu temsil yeteneği de, kişinin bilimsel sosyalizmi, proletarya ideolojisini kesinlikle benimsemiş olmasıyla, burjuva partilerine karşı parlamentoda fikir ve söz kavgası yapabilecek, ayrıca milletvekilliğinin sağladığı gelir ve dokunulmazlık imkanlarını partiyi örgütlemeye kullanabilecek nitelikleri taşımalarıyla saptanabilir.

Şu halde, önseçimde oy kullanmak hakkına sahip parti üyeleri, bu gerçeği asla gözden uzak tutmadan, yüzde yüze yakın bir iştirake önümüzdeki pazar sandık başlarına gitmek ve tercihlerini bu esaslar çerçevesinde yapmak zorundadırlar. Kesinlikle inanıyoruz ki, sosyalist bir partide kenetlenip kendi sınıflarının kavgasını o örgüt içerisinde vermek bilincine varmış emekçiler, bu önseçimlerde de bilinçli olarak en doğru tercihleri yapacaklar ve partiyi parlamentoda temsil edecek kişileri en isabetli şekilde seçeceklerdir. Partinin gövdesi bu tercihi en demokratik şekilde yaptıktan sonra, parti genel merkezine düşen görev, önseçim sonuçlarını saygıyla karşılamak ve üyelerin iradeleriyle gelişigüzel oynamaktır. Belki bazı illerde, başka alternatif olmadığı için, yukarıda sayılan yeteneklere sahip bulunmayan kişiler liste başına seçilmiş olabilir ve bu yüzden bütün partililerin saygı duyacağı herhangi bir kişi, sırf partinin daha iyi temsil edilmesi için, merkez kontenjanından liste başına getirilebilir. Ama, parti içi çekismeler ve hizipleşmeler nedeniyle, üyelerin iradesini hiçe sayarak liste başlarına daha yetersiz kişileri «tepeden inme» getirmek, partiye hizmet değil, ihanet olur... Ve bunun hesabı, seçimden sonra yapılacak kongrelerde partiyi «tepeden inme» yönetmek heveslilerinden sorulur!

GÖZ GÖRE

YALÇIN ÇETİN

REFORMCU CHP'NİN İLÇE BAŞKANI
— Kaymakam dövdüren toprak ağası —

CHP'li toprak ağası kaymakamı dövdürdü!

Geçen hafta CHP seçim bildirgesinin toprak reformu ile ilgili bölümünü eleştirirken, CHP'nin sınıfsal yapısının gerçekten bir toprak reformu yapmaya imkan vermeyeceğini belirterek «Halkı aldatıyorsun Ecevit, Ağaların partisi halkı topraklandıramaz» demiştik.

Nitekim bu eleştirimizin yayınlanmasından birkaç gün sonra CHP'nin nasıl bir ağa partisi olduğu, Urfa'nın Hilvan İlçesi'nde patlak veren utanç verici bir olayla bir kez daha tesbit edilmiştir.

Urfa'ya hakim bir kaç sülaleden biri Hilvan'daki Paydaşlar, bir diğeri de Siverek'teki Bucaklar'dır. Bucaklar'ın AP'li olmasına karşılık, Paydaşlar CHP'lidir.

Başlangıçta sadece Külünçe Köyü'nün sahibi olan Paydaşlar, daha sonra köylülere baskı ve zulüm yaparak 2 milyon lira değerindeki Şeftali köyünü de yok bahasına ele geçirmişlerdir. Son olarak da Seylan Köyü'nü Siverek'te oturan sahibinden sadece 50 bin liraya kapatmışlardır. Oysa bu köyün de değeri bugün 2 milyon liraya yakındır.

Hilvan'da zorbalıkla tam bir saltanat kuran Paydaşların reisi Mahmut Paydaş, aynı zamanda CHP'nin İlçe Başkanı'dır. Şu ağalık saltanatına son verecek, toprak reformu yapacak CHP'nin...

Paydaşlar, bugüne kadar bütün sosyal hareketlere karşı çıkmışlar, en ufak direnişi ezmişlerdir. 27 Mayıs'tan sonra Hilvan'a tayin edilip ağa saltanatına karşı çıkan genç bir kaymakamı dövdürenler, Paydaşlar'dır. 1965 seçimlerinde TİP adayı Halil Büken'i dövdüren Paydaşlar'dır. Bu seçimlerde de TİP'in propagandasını yapan bir devrimciyi de iki üç kişinin zoruyla ciple kaçıracak tehdit eden bu Paydaşlar'dır.

Son olarak da CHP İlçe Başkanı Mahmut Paydaş'ın oğlu Avukat Celal Paydaş, baskılarına ve tehditlerine boyun eğmediği için Hilvan'ın genç kaymakamı Erdoğan İzgü'yü makamında dövdürmüştür. Son yıllarda kuraklık yüzünden doğuda iyi mahsul alınamamıştır. Bu durumda gerekli formaliteler tamamlandıktan sonra köylüye tohumluk verilmesi gerekmektedir. Kaymakam İzgü, bütün Hilvan köylülerine eşit şekilde tohumluk verilmesi için çağırırken, Avukat Celal Paydaş, kaymakamdan ihtimamla muamele istemiş ve önce kendi köylülerine tohumluk verilmesini talep etmiştir. Kaymakam'ın imtiyazlı muamele yapamayacağını bildirmesi üzerine Celal Paydaş adamlarıyla birlikte Hilvan kaymakamlığını basarak kaymakam Erdoğan İzgü'yü dövdürmüştür. Bunun üzerine Kaymakam dövdürüldüğüne dair rapor alarak adliyeye başvurmuştur. Celal Paydaş da, kendi köylülerini şahit göstererek kavgaya açmıştır.

Olayın ilgili burjuva gazetelerine olduğu gibi yansıtılmaması, kavganın bir kavga gibi gösterilmiştir.

Oysa, 1969 yılının 8. ayında, ortanın solu partisinin ilçe başkanı toprak ağasının oğlu, cumhuriyetin bir kaymakamını dövdürmüştür ve bu partinin umumi kâtibi devrimcilikten dem vurmaktadır. Hikâyenin aslı işte budur!..

Heybelide
İnönü ile son
pazarlıklarını
yapan
Amerikan
Elçisi Handley

Amerika'dan
icazetli
koalisyon
pesindeki
İnönü.

Amerikancı AP - CHP kolisyonu yolunda

CHP, Amerika'ya yeni tavizler verdi

ANT'ın bu hafta orta sayfalarında, Vehbi Koç gibi kompradorlarla işbirliği halindeki CHP'nin, 1947'de Türkiye'nin kapılarını Amerikan emperyalizmine nasıl açtığının hikâyesini bulacaksınız.

Ne var ki, CHP'nin Amerika ile işbirliği artık tarihe mal olmuş bir kara sayfadan ibaret değildir. Bizim amacımız, sırf CHP'yi yıpratmak için tarihten bazı kara sayfaları çıkartarak ikide birde CHP'lilerin suratlarına çarpmak da değildir.

1947'de Türkiye'nin kapılarını Amerikan emperyalizmine açan CHP, aradan 22 yıl geçtikten sonra, hem de iktidar için iddialı olduğu bir sırada, yine Amerika ile senli benli ilişkiler içerisinde ve tüm politikasını Amerikan emperyalizminin şartları içerisinde saptamıştır.

Nitekim, geçen hafta CHP'nin bildirge tefrikasının «Dış politikası» bölümü açıklandığı zaman, sözünün ortanın solundaki bu partinin Amerikan dömen suyundan bir türlü kopmadığı bir kez daha ortaya çıkmıştır. Tam bu açıklamanın yapıldığı gün, CHP Lideri İnönü'nün, Amerikan Büyükelçisi Handley ile uzun bir görüşme yapması da Amerika - CHP pazarlığını ve işbirliğini bir kez daha doğrulamıştır.

CHP bildirgesinin dış politikası ile ilgili bölümünün daha başlangıcında aynen şöyle denilmektedir:

«Türkiye Devleti, ittifaklarına bağlıdır, ittifak hükümlerine dikkatle uyar ve uyulmasını bekler.»

Onun altında ise, bağımsızlıktan, tarafsızlıktan, barıştan, ulusal egemenlikten dem vuran bazı cümleler yer almaktadır. Ancak güldürgecin toprak reformu, sanayi, eğitim ile ilgili bölümlerinde olduğu gibi, bu bölümde de CHP büyük bir aldatmacanın içindedir.

Nasıl ki 10 senede gerçek değeri üzerinden kamulaştırma esas alınarak bir toprak reformunun gerçekleştirilmesi mümkün değilse, NATO'ya, CEN-TO'ya bağlı, bu ittifaklar hükümlerine dikkatle uyan bir siyasal partinin, ulusal ve bağımsız bir dış politika izlemesi

mümkün değildir. NATO'nun sadece ve sadece Amerikan emperyalizminin çıkarlarına işleyen bir saldırı makinesi olduğunu ve Türkiye'nin de bu mekanizma içerisinde bir ucuz asker deposu olarak kullanıldığını, üstelik NATO komutanlarının emrindeki Türkiye ordularının Türkiye çıkarlarını değil, Amerika'nın çıkarlarını savunmakla görevlendirildiğini bilmeyen kalmamıştır. Bu gerçek ortada dururken CHP'nin hâlâ NATO ve CEN-TO'ya bağlılıktan dem vurması, iplerinin yüzde yüz Amerika'nın elinde bulunduğunun inkâr kabûl etmez kanıttır.

Anlamli Ziyaret

Bildirgecin dış politika bölümünün basına açıklanmasından hemen sonra, CHP'nin Amerika'ya sadakatini garantileyen Büyükelçi William Handley, derhal özel bir motora atlayarak Heybeliada'ya gitmiş ve CHP lideriyle tam bir saat onbeş dakika görüşmüştür. Görüşmede, ortanın solu lideri Bülent Ecevit de hazır bulunmuştur. Görüşmeden sonra basına doğru dürüst bir açıklama yapılmamış, sadece Handley, «Beni ziyaret etmek istediğim büyük bir insandı. Beni kabul etmekle bana şeref verdi. Kendisiyle çok güzel bir şekilde ve dünyanın bazı genel meseleleri hakkında konuştuk» demekle yetinmiştir.

Ziyaretinin nedenini, «bir büyük insana hayranlığın» bağlayan Handley'in, Türkiye'ye geleli üç aya yakın bir zaman olduğu halde, tam CHP'nin dış politika taahhütlerinin kamuoyuna resmen açıklandığı günün akşamını ziyaret zamanı olarak seçmesi oldukça manidardır. «Çok güzel bir şekilde» dünyanın bazı genel meseleleri hakkında yapılan görüşmenin de, CHP bildirgesinde açıklanan «ittifaklara bağlılık» çerçevesi içerisinde geçtiğinde şüphe yoktur.

Bu ziyaret, büyük bir ihtimalle, aylarca önce olağanüstü büyükelçi McGhee'den ve daha sonra Komer'den koalisyon için «geç işaret» alan Amerikancı İnönü'nün, müstakbel bir koalisyonda Amerika'nın sağlayacağı yardımlar ve CHP'nin Amerika'ya vereceği yeni tavizler konusunda son pazarlıklara imkan sağlamıştır. Zira, Demirel'in gerek Bayar cephesinden, gerek ümmetçi cepheden maruz kaldığı saldırılardan sonra AP'nin tek başına iktidara gelmesi ihtimalinin adanıklı azaldığını ve Washington'da hazırlanan planlar çerçevesinde bir CHP-AP koalisyonu, yada bir «mülli koalisyon» ihtimalinin kuvvetlendiğini Amerikan istihbarat servisleri hassas bir şekilde tesbit etmişlerdir.

O Amerikan istihbarat servisleri ki, Türkiye'de anti-emperyalist ve anti-kapitalist hareketle, diğer burjuva partileri gibi, CHP'nin de hiç-

Dergimizin bağlandığı mürettiphanede infilak

Dergimizin ve kitaplarımızın dizilip basıldığı Es-In Matbaası'nda geçen cuma akşamı bilinmeyen bir sebepten bir yangın çıkmış ve infilak olmuştur. Yangın ve infilakın nedeni üzerinde soruşturma devam etmektedir. Tam dergimizin bağlanmakta olduğu sırada meydana gelen bu olaya rağmen, büyük bir fedakarlıkla dergimizin zamanında bağlanmasını ve yayınlanmasını sağlayan Es-In Matbaası ile Yönet Matbaası sahiplerine, yöneticilerine ve emekçilerine teşekkürü bir borç biliriz.

5 C13

COMMENT: The Justice Department personnel employed by Justice Intelligence Unit in Agnes' retirement sought to place her in a room where the news machine would not work in the 1977-8 propaganda campaign. At least the proposed information base was only American propaganda. The information could be disseminated to the only person who should be in the room.

181 To address this, and the continuing need for a permanent office, the president has requested that the National Security Council establish a permanent office in the White House to coordinate the efforts of the various agencies involved in the collection and analysis of information on the activities of the Communist Party in the United States. The President has also requested that the National Security Council establish a permanent office in the White House to coordinate the efforts of the various agencies involved in the collection and analysis of information on the activities of the Communist Party in the United States.

SECRET

SADUN AREN
— İstanbul aday adayı —

TiP'in İstanbul önseçiminde

Aybar - Aren mücadelesi

ÖNÜMÜZDEKİ pazar günü Türkiye'de partilerin milletvekili adaylarını tesbit etmek üzere önseçimler yapılacaktır. 1969 seçimine 67 ilde birden katılacağını ilan eden Türkiye İşçi Partisi, adayları tesbit etmek üzere 54 ilde önseçim yapacaktır. Zira, bir ilde önseçim yapılması için, o ilde seçilecek milletvekili sayısının yarısından bir fazla aday adaylığı müracaatı olmak lazımdır. 13 ilde bu kadar müracaat sağlanamamış için bu illerdeki aday listelerini tamamen parti genel merkezli tesbit edecektir.

Türkiye İşçi Partisi'nin geçen hafta açıklanan aday adayları, partinin sınıfsal yapısını ve diğer partilerden farkını bir kere daha ortaya koymuştur. Zira, diğer yedi partinin aday listelerini tüccarlar, toprak ağaları, bürokratlar doldururken Türkiye İşçi Partisi'nin adaylığı için müracaat edenlerin ezeli çoğunluğu emekçi sınıflara mensuptur.

54 ilde aday adaylığı için müracaat eden 440 kişiden 106'sı işçi, 67'si küçük çiftçi, rençber, 34'ü sendikacı, 25'i şoför, 104'ü küçük esnaf ve zanaatkar, 44'ü öğretmen, 17'si memur ve emekli, 16'sı avukat, 7'si doktor, 4'ü profesör ve doçent, 8'i gazeteci ve yazar, 4'ü iktisatçı, 2'si mimar ve mühendis, 2'si de din adamıdır.

Geçen dönemde milletvekili olan 6 TiP'li ise, bu defa adaylık için müracaatta bulunamamışlardır. Bu milletvekilleri Behice Boran, Yahya Kanbolat, Yusuf Ziya Bahadın, Adil Kurtel, Cemal Hakkı Selek ve Çetin Altan'dır.

Önseçimin en hareketli geçeceği yer, aday listelerinden de anlaşılacağı gibi İstanbul ilidir. Zira genel merkeze muhalif milletvekillerinden Prof. Sadun Aren ile Şaban Erik İstanbul'dan adaylıklarını koydukları gibi, Genel Başkan Mehmet Ali Aybar ve Genel Sekreter Rıza Kuas da yine İstanbul'dan önseçime katılmaktadırlar.

Genel merkez yöneticilerinin yetkilerini kullanarak önseçime girmeden kendilerini merkez kontenjanından liste başlarına koyacaklarına dair çıkartılan söylentilere ve hattâ Akşam Gazetesi'nin bu konudaki iddia-h yayımına rağmen, Genel Başkan Mehmet Ali Aybar ile Genel Sekreter Rıza Kuas İstanbul'dan, diğer genel sekreter Tarık Ziya Ekinci de Diyarbakır'dan önseçime girmeyi ve partililer kendilerini münasip gördüğü takdirde aday olmayı kararlaştırmışlardır.

Bu durumda, İstanbul'daki önseçim bir bakıma Aybar - Aren mücadelesi şeklinde geçecektir.

Aday adayları

ERZURUM: Hacı Mehmet Çabıkan, Mehmet İzzet Gündüz, Argon Mücelim

ESKİŞEHİR: Mehmet Ali Çesmebaşı, Abdülkani Gürbüz, İbrahim Özkan, Hüseyin Savaş

GAZİANTEP: Saip Atay, Memik Çakır, Mehmet Fikret Çetin, Ali Çıldır, Hamdi Doğan, Sadettin Eryakıcı, Ali Karaca, Kaygusuz Polat, Mahmut Soğuk

GÜMÜŞHANE: İbrahim Aydın, Mehmet Ezher

HAKKARİ: Salih Özkarakay

HATAY: Süleyman Faik Çağlar, Sabri Elçi, Süleyman Galloğlu, Mehmet Gezgin, Ali Göçmen, Ahmet Göçmez, Salman Güner, Ali Öztürk, Hasan Yeğil

İÇEL: Ali Aksaç, Sakıp Bulutlu, Uğur Cankocak, Ziya Darıdeli, Ahmet Doğruözoglu, Nazmi Kaya, Zekeriye Kayaselçuk, Ahmet Duran Sataf, Kadir Tolu, Mehmet Turgut

İSTANBUL: Hüseyin Adıyulmuş, Hidir Akkaya, Ali Aksaç, Faik Akşam, Dursun Ali Akturan, Recep Alkan, Mehmet Alpaz, Sadun Aren, Mehmet Ali Aybar, Osman Babatürk, Murathan Bedel, Fethi Berker, Ahmet Cansızoglu, Nazife Cemgil, Ahmet Alaattin Cingözoglu, Mehmet Yılmaz Dereli, Müslüm Durmaz, Şaban Erik, İbrahim Eroğlu, Nihat Karakaş, Şinasi Kaya, Rıza Kuas, Hasan Kurtulan, Kemal Nebioğlu, Şerafettin Oktay, Yaşar İnsan Önsen, Şevket Özçalkan, Cevat Özdemir, İsmail Sığın, M. Ziyaettin Sonceley, Ramazan Şahin, Ahmet Şengeç, Bayram Temizkan, Mehmet Türkyılmaz, Niyazi Volkanlı, İnsan Filiri Yalçın, Mehmet Duran Yüksel, İsmail Bilyacıoğlu

AYDIN: Kemal Bilgin, Orhan Çubukçu, Murat Demirel, Ali Erol, Mehmet Gök, Hüseyin Kaya, Yakup Sönmez, Durmuş Uyanık, Hasan Yavaş

BALIKESİR: Adil Bayrı, İbrahim Çağlar, İsmail Tekin, Adnan Yıldız, Mehmet Yıldız, Sezai Zeren

BİLECİK: Niyazi Kuas, Cevat Özdemir

ERZURUM: Hacı Mehmet Çabıkan, Mehmet İzzet Gündüz, Argon Mücelim

ESKİŞEHİR: Mehmet Ali Çesmebaşı, Abdülkani Gürbüz, İbrahim Özkan, Hüseyin Savaş

GAZİANTEP: Saip Atay, Memik Çakır, Mehmet Fikret Çetin, Ali Çıldır, Hamdi Doğan, Sadettin Eryakıcı, Ali Karaca, Kaygusuz Polat, Mahmut Soğuk

GÜMÜŞHANE: İbrahim Aydın, Mehmet Ezher

HAKKARİ: Salih Özkarakay

HATAY: Süleyman Faik Çağlar, Sabri Elçi, Süleyman Galloğlu, Mehmet Gezgin, Ali Göçmen, Ahmet Göçmez, Salman Güner, Ali Öztürk, Hasan Yeğil

İÇEL: Ali Aksaç, Sakıp Bulutlu, Uğur Cankocak, Ziya Darıdeli, Ahmet Doğruözoglu, Nazmi Kaya, Zekeriye Kayaselçuk, Ahmet Duran Sataf, Kadir Tolu, Mehmet Turgut

İSTANBUL: Hüseyin Adıyulmuş, Hidir Akkaya, Ali Aksaç, Faik Akşam, Dursun Ali Akturan, Recep Alkan, Mehmet Alpaz, Sadun Aren, Mehmet Ali Aybar, Osman Babatürk, Murathan Bedel, Fethi Berker, Ahmet Cansızoglu, Nazife Cemgil, Ahmet Alaattin Cingözoglu, Mehmet Yılmaz Dereli, Müslüm Durmaz, Şaban Erik, İbrahim Eroğlu, Nihat Karakaş, Şinasi Kaya, Rıza Kuas, Hasan Kurtulan, Kemal Nebioğlu, Şerafettin Oktay, Yaşar İnsan Önsen, Şevket Özçalkan, Cevat Özdemir, İsmail Sığın, M. Ziyaettin Sonceley, Ramazan Şahin, Ahmet Şengeç, Bayram Temizkan, Mehmet Türkyılmaz, Niyazi Volkanlı, İnsan Filiri Yalçın, Mehmet Duran Yüksel, İsmail Bilyacıoğlu

AYDIN: Kemal Bilgin, Orhan Çubukçu, Murat Demirel, Ali Erol, Mehmet Gök, Hüseyin Kaya, Yakup Sönmez, Durmuş Uyanık, Hasan Yavaş

BALIKESİR: Adil Bayrı, İbrahim Çağlar, İsmail Tekin, Adnan Yıldız, Mehmet Yıldız, Sezai Zeren

BİLECİK: Niyazi Kuas, Cevat Özdemir

ERZURUM: Hacı Mehmet Çabıkan, Mehmet İzzet Gündüz, Argon Mücelim

ESKİŞEHİR: Mehmet Ali Çesmebaşı, Abdülkani Gürbüz, İbrahim Özkan, Hüseyin Savaş

GAZİANTEP: Saip Atay, Memik Çakır, Mehmet Fikret Çetin, Ali Çıldır, Hamdi Doğan, Sadettin Eryakıcı, Ali Karaca, Kaygusuz Polat, Mahmut Soğuk

BURSA: Şükrü Akmansoy, Ahmet Atan, Enver Ziya Babanoğlu, Mehmet Bağcı, Ramazan Güleriyüz, Fevzi Kavuk, Nuri Kayseri, Ahmet Kinabaş, Hidayet Özcan, Ali Hikmet Sağbaş, Sacit Tulus

BITLİS: Abbas Keskin, Alaattin Aksaoy

ARTVİN: Asım Deniz, Muzaffer Şahin, Ömer Lütfi Yıldırım

KIRKLARELİ: İbrahim Balcı, Hüseyin Çıran, Mustafa Karabıyık, Erdoğan Özen, Kemal Öztürk, Fahri Seçkin, Osman Yıldırım, Ali Şimşek

ANKARA: Hikmet Akbaş, H. Hüseyin Ayyıldız, Halil Birlükseven, Cevat Boran, Dursun Bozkurt, Edip Bozkurt, Uğur Cankocak, Bekir Celep, Yakup Çalık, Gülsevil Çiftçi, Muammer Çilingiroğlu, Dursun Doğanay, Abdurrahman Erbahadır, Kazım Erdem, Kemal Gökse, Mustafa Güçlü, Turhan Kaya, Hasan Hüseyin Korkmazgil, Mustafa Kayaardı, Durmuş Kılıç, Hüseyin Koçak, Ünal Koçak, Kemal Ozan, Aziz Cudi Ökten, Güner Samli, Nihat Sargın, Mazhar Sözen, Mahmut Tatar, Şevket Timur, Abbas Uğurlu, Halil İbrahim Ünal, Adil Yıldırım, Yusuf Yıldırım

BİNGÖL: Resul Çubukçu, Yusuf Kahraman

ÇANKIRI: İsmet Demir Uluç, Şaban Erkan Yigit

ÇANAKKALE: Mehmet Ba, Ali Özcan, Cemil Fışkın, Mehmet Özcan, Mustafa Sabri Pekün, Selahattin Şahin

ÇORUM: Hüseyin Ardic, Raif Atlas, İhan Oskay, Noman Örkmen, Mehmet Ali Uysal, Osman Yaman, Ali Yıldırım

DIYARBAKIR: Abdullah Aydın, Mehmet Doğan, Tarık Ziya Ekinci, Ali Gür, Remzi İnanç, Mahmut Kılıç, Mehdi Zana

ERZİNCAN: Hasan Basri Aydın, Ali Kepez, Abuzer Tanrıverdi, Kamer Doğan Yigit

EDİRNE: Sinan Kaya, Sadullah Okyapar, Ahmet Kaya Turan, Tahsin Yavaş

ERZURUM: Hacı Mehmet Çabıkan, Mehmet İzzet Gündüz, Argon Mücelim

ESKİŞEHİR: Mehmet Ali Çesmebaşı, Abdülkani Gürbüz, İbrahim Özkan, Hüseyin Savaş

GAZİANTEP: Saip Atay, Memik Çakır, Mehmet Fikret Çetin, Ali Çıldır, Hamdi Doğan, Sadettin Eryakıcı, Ali Karaca, Kaygusuz Polat, Mahmut Soğuk

GÜMÜŞHANE: İbrahim Aydın, Mehmet Ezher

HAKKARİ: Salih Özkarakay

HATAY: Süleyman Faik Çağlar, Sabri Elçi, Süleyman Galloğlu, Mehmet Gezgin, Ali Göçmen, Ahmet Göçmez, Salman Güner, Ali Öztürk, Hasan Yeğil

İÇEL: Ali Aksaç, Sakıp Bulutlu, Uğur Cankocak, Ziya Darıdeli, Ahmet Doğruözoglu, Nazmi Kaya, Zekeriye Kayaselçuk, Ahmet Duran Sataf, Kadir Tolu, Mehmet Turgut

İSTANBUL: Hüseyin Adıyulmuş, Hidir Akkaya, Ali Aksaç, Faik Akşam, Dursun Ali Akturan, Recep Alkan, Mehmet Alpaz, Sadun Aren, Mehmet Ali Aybar, Osman Babatürk, Murathan Bedel, Fethi Berker, Ahmet Cansızoglu, Nazife Cemgil, Ahmet Alaattin Cingözoglu, Mehmet Yılmaz Dereli, Müslüm Durmaz, Şaban Erik, İbrahim Eroğlu, Nihat Karakaş, Şinasi Kaya, Rıza Kuas, Hasan Kurtulan, Kemal Nebioğlu, Şerafettin Oktay, Yaşar İnsan Önsen, Şevket Özçalkan, Cevat Özdemir, İsmail Sığın, M. Ziyaettin Sonceley, Ramazan Şahin, Ahmet Şengeç, Bayram Temizkan, Mehmet Türkyılmaz, Niyazi Volkanlı, İnsan Filiri Yalçın, Mehmet Duran Yüksel, İsmail Bilyacıoğlu

AYDIN: Kemal Bilgin, Orhan Çubukçu, Murat Demirel, Ali Erol, Mehmet Gök, Hüseyin Kaya, Yakup Sönmez, Durmuş Uyanık, Hasan Yavaş

BALIKESİR: Adil Bayrı, İbrahim Çağlar, İsmail Tekin, Adnan Yıldız, Mehmet Yıldız, Sezai Zeren

BİLECİK: Niyazi Kuas, Cevat Özdemir

ERZURUM: Hacı Mehmet Çabıkan, Mehmet İzzet Gündüz, Argon Mücelim

ESKİŞEHİR: Mehmet Ali Çesmebaşı, Abdülkani Gürbüz, İbrahim Özkan, Hüseyin Savaş

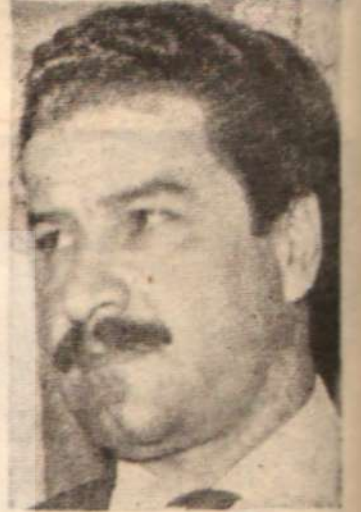
GAZİANTEP: Saip Atay, Memik Çakır, Mehmet Fikret Çetin, Ali Çıldır, Hamdi Doğan, Sadettin Eryakıcı, Ali Karaca, Kaygusuz Polat, Mahmut Soğuk

MEHMET ALI AYBAR
İstanbul aday adayı

TARIK ZIYA EKİNCİ —
Diyarbakır aday adayı

RIZA KUAS
— İstanbul aday adayı —

ELAZIG: Fevzi Bilgin, Ejder İme, Hüseyin Kayacan, Ahmet Lütfü Nas, Celal Sayılı

RİZE: Yusuf Dağcı, Reşat Engin, Kenan Kantoğlu, Sabit Sever, Mehmet Hilmi İşçeviren

SAKARYA: Necati Bayın, Selahattin Bayın, Cevdet Dilek, Niyazi Şahin, Muzaffer Şatır, Recep Türk

SAMSUN: Adnan Rıfat Akcel, Ömer Faruk Büyükkartal, Edip Dönmez, Abdulkadir Fırat, Faruk Kayabayoğlu, Faik Keşte, Bayram Kurt, Osman Öztürk, Mustafa Şenel, Erdoğan Türer, Hüseyin Yılmaz

SINOP: Selahattin Gökdağ, Ali Rıza Kayaalp, Hasan Koca, Osman Saatçı

SİVAS: Mahmut Celalettin Can, Ali Göksel, Halis Kılıçkaya, Ali Özçelik, Necati Tuna, Sezai Zeren

TEKİRDAĞ: Ramil Arıcan, Savlet Dağlar

TOKAT: İbrahim Akın, Hacı Mehmet Coşkun, Mehmet Düzgün, Zafer Öztürk, Şahin Yılmaz

TRABZON: Özgün Baran, Sadık Çabıkan, Hüseyin Dinçtürk, Mehmet Emiralioğlu, Subutay Karahasanoğlu

TUNCELİ: Kemal Burkay, Hidir İnce

URFA: İbrahim Babaoğlu, Halil Çeken, Sabriye Hakverdioğlu, Mustafa Şenyücel, Salih Şahin, Zülfikar Tigrak

UŞAK: Ahmet Özkerem, Halil Somah, Kazım Türkoğlu

VAN: Muhacir Atmacı, Ömer Deniz, Cemil Fazla, Hamit Necmettin Yılmaz

ZONGULDAK: Osman Aslanbay, Cemil Doğru, İbrahim Ersoy, Hüsamettin Güven, Muhittin Kurt, Mahir Uzun, Yavuz Ünal, Hasan Naili Severge

ADANA: Cenar Biçakçı, Mustafa İspir, Eşef Karakaya, Ali Karcı, Hüseyin Korkmaz, Recep Mete, Selahattin Uyar, Sinan Ünsal, Erol Üşenmez, Şükrü Vural, İsmail Yıldırım

AFYON: Salih Alci, Mehmet Çelik, Rıza Karakurt, Kemal Kesin, Mehmet Ali Ertoran, Ali Şaylı

AMASYA: Naci Eren, Yılmaz Elmas, Cemal Kara, Abbas Şahin, Fevzi Ünal

ANTALYA: Ali Ay, Durmuş Davrağ, Turan Kaya, İnsan Köseoglu, Hasan Yılmaz

KOCAELİ: İlyas Başyılmaz, Ersin Özönur

KASTAMONU: Cemil Akcan, Muzaffer Akkaya, İbrahim Çağlar, Mustafa Gözlüklü, Ziya Özkan, Abdullah Yahyaoglu

KONYA: Recep Arpaç, Zeki Baypınar, Ali Rıza Biçer, Hüseyin Gümüş, Yunus Koçak, Mevlut Ödev, Mustafa Topal, İbrahim Yağar, Mehmet Yılanlı

KARS: Gazi Aslan, Nurettin Değer, Mustafa Gemicli, Mikdat Gören, İsmet Gülyiyan, Kazım Karabulut, Faik Kavan, Kemal Kaya, Hacı Halil Şamiloğlu, Feyzi Yılmaz

İZMİR: Ahmet Akarçay, Sadık Arıkan, Metin Ayhan, Süleyman Balkan, Hamdi Bertan, Zühtü Can, Rauf Çapan, Salih Demiryürek, İsmail Derman, Abbas Dindar, İbrahim Dutkin, Hasan Hüseyin Ergenç, Cavit Günay, Şerif Günay, İbrahim Kanık, İbrahim Rüstemoğlu, Mehmet Selik, Rıfat Şengüler, İbrahim Türkcan, Ahmet Ulucaay, İsa Vardar, Hacı Yılmaz, Hüseyin Zeybekoğlu

KÜTAHYA: Sabri Basan, Adem Çiftçi, Hüseyin Işık

MALATYA: Mehmet Hayrettin Abacı, Hüseyin Akgün, Şevket Ayerli, Hacı Mehmet Çakır, Hasan Engül, Hüseyin Özşahin, Abdülkadir Şabaner, Ali Seydi Şahin, Mehmet Tuncer, Hüseyin Vural

MANİSA: Hüseyin Bağbaşı, Müslüm Çiçekliyer, Hamdi Dilber, İbrahim Erdoğan, Kazım Gündürü, Nazmi Kararifoğlu, Sami Kirgiz, Mehmet Uçar, Mehmet Yıldız

MARAS: Mustafa Çankaya, Hasan Gök, Bektaş Gülsen, Mehmet Kayabaşı, Mevlut Kılıç, İbrahim Özcan, Durdu Ziba

YOZGAT: İsmail Altan, Ahmet Gölgelioglu, Haydar Varthoglu

MARDİN: Zülfü Ayata, Tahsin Ekinci, Kemal Sülker Okur

MUĞLA: İsmet Dönmez, Feyzullah Ertugrul, Hüseyin Korkut, Mehmet Ressamoğlu

NEVŞEHİR: Kemal Noyan, Hüseyin Yılmaz

NİHAT SARGIN
— Ankara aday adayı —

BEHİCE BORAN — Bu defa milletvekili adayı olmadı

İMDAAAT!!!

SEÇİM SANDIĞI

Türkiye'de Konut Faciası

Sedat EMEKÇİ

YILLARDAN beri hayasızca yürütülen kalkınma edebiyatına rağmen toplum sorunlarının hiç birisi çözülmemiştir. Türkiye'de. Yurdumuzda milyonlarca toprak ve sanayi içişi dar gelirli vatandaşlar, ya gecekondularda yada medeni yaşıntıyı asgari ölçüde dahi tatmin etmekten yoksun perişan şehir ve köy konutlarında sürünmektedirler. Artan nüfus özellikle şehirlerde konut talebini büyük bir hızla artırmakta, yaşadığımız kapkaççı düzen içerisinde özel teşebbüse korkunç kârlar sağlama imkanları böylece devamlı olarak yaratılmaktadır. İstanbul ve Ankara gibi büyük şehirlerimizde yeni binalara ve blok apartmanların göğu kalfalar yada ustalar tarafından inşa olunmakta, mukavemeti az malzeme ve şişirme işçilik kullanılmakta ve konutlar maliyetlerinin çok üstündeki fiyatlara dar gelirli vatandaşlara satılmaktadır. Bu kârlı ticaret sadece normal şehir konutları için söz konusu değildir. Bugün gecekonduların %30-60'ı da kiraya verilmektedir. Şehir ve köylerimizdeki konutların artırılması ve mevcut olanların perişanlık-tan kurtarılması hakkında bilimsel ve toplumsal bir yatırım politikası da mevcut değildir.

Bu yazımızda Devlet Planlama Teşkilatının verdiği bilgilere dayanarak konut sorunumuzu inceleyecek ve düzen değişikliği olmaksızın konut sorunumuzun çözülmemeyeceğini göstereceğiz.

KÖY KONUTLARI :

1965 yılında köylerdeki konutların toplam sayısı 3 milyon 430 bindir. Konut başına oda sayısı 2,24 olup oda başına 2,7 nüfus düşmektedir. Köylerdeki konutların en az 16.000'i mağara yada çadır şeklindedir. Bu konutların %41'i sağlam değildir. Konutların %51,4'ü üstü toprak yada kille örtülü düz 200.000 konutun penceresi mevcut değildir, çatısı sahiptir. Ayrıca köy konutlarının %97'sinde elektrik ve akarsu, %79,7'sinde mutfak ve %27'sinde bula bulundurmamaktadır. 65.000 köy yerleşim biriminin 25.000'inin (%30) içme suyu yoktur. Ayrıca 19.000 (%28)'inin içme suyu yetersizdir. 1966 yılında öngörülen projelerin tamamlanması halinde 693 köy elektrikli olacaktır. Bu iş için ayrılan bane 21 milyon 500 bin T.L.'dir. 1960 yılında kiralık köy konutlarının oranı %4 iken bu oran 1965'te %6'ya yükselmiştir. Tüm köy konutlarının %23'ü, yani 795.764 tane-i tek odalıdır. 1.244.981 tane-i iki odalıdır. Köy egrafının ve ağaların içinde yaşadıkları 5 ve daha fazla odalı konutların sayısı 253.617 olup bu konutlar toplam köy konutlarının %7'sini teşkil etmektedirler. İkinci beş yıllık planda yıllık ortalama köy konutu ihtiyacı, birbirlerinin üstünde yaşayacak 6 kişilik bir köy ailesi düşünülerek, 60.000 olarak hesaplanmıştır.

ŞEHİR KONUTLARI :

1967 yılında 10.000'den fazla nüfusa şehirlerdeki toplam konut sayısı 2.100.000 olup bunun 1.650.000'i normal konut, 450.000'i gecekondu olarak vasıflandırılmaktadır. Bu konutlarda ortalama

olarak her odaya 2,05 kişi düşmektedir. Şehir konutlarının 450.780'i (GECEKONDULAR), yani %24'ü tek odalı, 696.181'i (%37) iki odalıdır. Zenginlerin yaşadıkları 6 ve daha fazla odalı konut sayısı 53.928 olup bu konutlarda toplam olarak 356.075 oda bulunmaktadır. Demek ki, sayısal bakımdan toplam şehir konutlarının sadece %2,83'ünü teşkil eden harâmzade konutlarında toplam şehir odalarının %87'i bulunmaktadır. Toplam konutlarının %23,99'unu teşkil eden gecekondularda ise toplam oda sayısının sadece %9,9'u bulunmaktadır.

Şehir konutlarımızın %27'sinde mutfak, %49'unda banyo, %45'inde akar su, %26'sında elektrik mevcut değildir. Gecekondu yüzdesinin %24 olduğu gözönünde tutulacak olursa genellikle gecekondularda elektrik ve mutfak bulunmadığı gerçeği de ortaya çıkar. Çünkü gecekondu yüzdesi, sırasıyla %27 ve %26 olan mutfaksız ve elektriksiz konut yüzdelere çok yakındır.

Şehir konutlarında gecekonduların payı günden güne çok büyük bir hızla büyümektedir. Toprak-sızlık yüzünden şehirlerde akın eden köy nüfusu, ayrıca şehir proletaryası genellikle gecekondulara yerleşmektedir. Öyle ki, 1955-1967 yılları arasında gecekondularda yaşayan nüfusa gecekondu sayısı %800 artmıştır. Buna karşılık şehirlerde normal olarak vasıflandırılan konutlarla bu konutlarda yaşayanların sayısı sadece %65 artmıştır. 1955 yılında toplam şehir nüfusunun %4,7'sini teşkil eden gecekondu nüfusu 1967 yılında %21,6'ya yükselmiştir. Sosyal hizmetlerin pek az ölçüde bulunduğu gecekondu mahalleleri bireyin sadece fiziksel değil ruhsal sağlığını da tehlikeye sokmaktadır. Sermaye köleleri çok ke-reler hınçlarını birbirlerinden aldıklarından gecekondu bölgelerinde suç oranları da yükselmektedir.

Çalışan halkın normal konutlar yerine gecekondularda yaşayışının tek sebebi normal konut fiat ve kiralama çok yüksek olduğudur. 1956 yılında normal konutlarda metrekare maliyet 136 TL. iken bu değer 1966 yılında 276 TL.'na çıkmıştır. Artış %103'tür. Dolayısıyla 100 metrekarelik bir konut ortalama olarak 27.362 TL.'na malolmaktadır. Sadece maliyetine satılabilir böyle bir konutun bir emekçi tarafından satın alınmasına imkan yoktur. Oysa, bu konutlar maliyetlerinin çok üstünde satılmaktadır. Bu durum karşısında şehirlerde çoğalan proletarya ile köylerden şehirlere akın edeceklerin hepsinin gecekondularda yaşayacağı açıkça ortaya çıkar.

İKİNCİ Beş Yıllık Plan döneminde (1968 - 1972) şehirlerdeki konut ihtiyacının 900.000 olacağı hesaplanmıştır. Bu dönemde fiatların sabit kaldığını dahi düşüncesi 900.000 normal konut için en az $900.000 \times 27.362 = 24,6$ Milyar TL. konut yatırımı yapmak gerekecektir. Oysa, geçmiş yıllardaki konut yatırımlarının incelenmesi ikinci beş yıllık dönemde özel ve kamu yatırımlarının toplamının 24,6 Milyar TL.'nin çok altında kalacağını göstermektedir. Mutlak değer bakımından yılda ortalama olarak %5,5 artmasına rağmen özel ve kamu konut yatırımları gayri safi milli hasılanın %4-

ünden daha azdır. 1968-1972 döneminde bu yatırımların aynı hızla artacakları kabul edilecek olursa, bu dönemdeki toplam yatırım 18 Milyar TL. civarında olacaktır. Bu değer gerekli olan 24,6 Milyar TL. dan 6,6 Milyar TL. azdır. 1968-1972 yılları arasında bina maliyetinin yılda sadece %3 arttığı kabul edildiğinde bu dönemde gerekli olan toplam konut yatırımı 28 Milyar TL.'na çıkmakta ve böylece açık $28 - 18 = 10$ Milyar TL.'ni bulmaktadır. Görülüyor ki, konut yatırımları çok yetersizdir. Bu yetersizliğe rağmen kamu yatırımları yıldan yıla azalmaktadır.

DPT'nin istatistikleri, özel teşebbüs tarafından yapılan konut yatırımlarının 1963-65 yıllarında toplam yatırımların %88,1'inden %93,2'sine yükseldiğini, buna karşılık kamu yatırımlarının %11,9 dan %4,8'e düştüğünü göstermektedir. Diğer bir deyişle devlet konut yapımını tamamen özel teşebbüse bırakmıştır. Bilindiği gibi, özel teşebbüs konut yapımına iten unsur sosyal sorumluluk değil kâr sağlama arzusudur. Bu maksatla yapılan yatırımların sadece geliri belli bir seviyenin üstündeki kitleye yararlı olabileceği, dar gelirli vatandaşlar için konut sorunun daha da kötüleşeceği apaçıktır.

DEVLETİN bu sorumsuzluğu karşısında çalışan halk kitleleri gelirlerinin gittikçe artan bir kısmını kiraya ayırmak zorunda kalmaktadırlar. 1955 yılında yurdumuzda kira konutunda oturanların oranı %36 iken, bu oran 1960 yılında %42'ye çıkmıştı. Aynı yıl İstanbul'da kirada oturanların oranı %61,4 ve Ankarada %62,4'tü. Bugün bu değerlerin de üstüne çıkmıştır. Kirada oturanlar brüt aile gelirinin ortalama olarak %13,4'ünü kiraya ayırmaktadırlar. Bu oran, toplam memurlarda %20'ye ve geliri ayda 400 TL.'dan az memurlardaysa %29'a yükselmektedir. Halkımızın ödediği kiralaların genellikle diğer ülkelerdeki kira seviyesinden çok yukarıda olmasına rağmen, daha evvelce de belirttiğimiz gibi, yurdumuzdaki konutlar genellikle perişan haldedir.

Avrupa'nın farklı siyasal düzenlere ve gelişim seviyesine sahip diğer ülkelerindeki konutların durumunu yurdumuzdaki konutların durumundan çok daha iyidir. Örneğin Norveç'teki konutların %92,8'inde akarsu ve %45,2'sinde banyo bulunurken yurdumuzdaki konutlarda bu değerler sırasıyla %22 ve %19'dur. Çekoslovakya'daki konutların %97,3'ünde elektrik bulunurken bu oran Türkiye'de %29'dur.

Devlet Planlama Teşkilatı'nın hazırlanmış olduğu ikinci beş yıllık kalkınma planından aldığımız yukarıdaki değerler, yurdumuzdaki konut sorununun önemli hakkında sadece yaklaşık bir fikir vermektedir. Çünkü Devlet Planlama Teşkilatı'nın verdiği değerlerin muhafazakarlığı bir yana, konut sorunu sadece sayısal, sadece nicel bir sorun değildir. Burjuva konforu içinde yaşayanların istatistikleri, bu gerçeğin sadece bir (o da çok sınırlı) yanına ışık tutmaktadır. Gecekondularda; suyu, elektriği, helası olmayan köy evlerinde; mağaralarda, toprak altlarında, çadırlarda yaşayan milyonlarca emekçi halk için konut sorunu belki de sorunlarının en büyüğüdür.

CHP, Amerika'yı Türkiye'ye nasıl sokmuştu ?

Namık BEHRAMOĞLU

3

1 Ocak 1947'de Amerika'dan dönen bir tacir izlenimlerini, Amerika hakkındaki düşüncelerini şu sözlerle açıklıyor:

«Amerikan sanayi yakın şarkta serbest liman arıyor. İstanbul'da en iyi şartlarla bir serbest liman kurmalıyız. Bu memlekettten biz bugün mal almak istiyorsak uzun formaliteleri bırakıp sıraya girmek ve mümkün olduğu kadar ihtiyaçlarımızı temin etmek lazımdır... Cenubi Amerika'da, Çin'de, Hindistan'da birçok büyük Amerikan şirketleri muhtelif fabrikalar tesis etmektedir. Bir kısım Amerikan sermayesini memlekete getirmek kabildir. Bunun için kolaylık göstermeliyiz.»

Bu sözleri söyleyen tacirimiz, simit satarak ticarete başladığını her fırsatta söylemekten geri kalmayarak Vehbi Koç'tur. Kendisi 1947'de Amerikaya nasıl ve neden gitmiştir bilemiyoruz ama simit satarak değil, Amerikan sermayesinin çıkartkanlığını yaparak milyonlar kazandığını yukarıdaki sözlerinden çıkarabiliyoruz. 1 Ocak 1947'de İngiltere Boğazları Anlaşmasında bazı değişiklikler yapılması ve boğazlarımız üzerinde ayrıcalıklar elde edebilmek için çaba harcarken Amerika'dan dönen o zamanın genç taciri de Amerikan sermayesine kapılarımızı açmamızı öneriyor. Aradan fazla zaman geçmeden Amerika ile ticari ilişkileri girişiyoruz. 15 Ocak 1947'de memleketimize gelen Amerika Orta Şark Şirketi mümessili Mr. Howel Türkiye hakkında Beyaz Saray'ın görüşlerini şu sözleri ile açıklıyor:

«Bizim için Orta Şark memleketlerinin en önemlisi Türkiye'dir. Amerika ticari sahada Türkiye'ye önem vermektedir.»

Vehbi Koç'tan hemen sonra yurdumuza gelen bu davetsiz misafirin bu denli acele davranışa bir rastlantı değildir. 22 Ocak'ta Marshall Amerika Dışişleri Bakanlığına getiriliyor ve aradan bir ay geçmeden Amerika Türkiye'ye en önemli kredilerinden ikini veriyor. Ne var ki, o sıralar İngiltere ve Rusya'nın boğazlarımız üzerinde isteklerinden alabildiğine ürken özel Amerikan bankaları Türkiye'ye verilen krediye katkıda bulunmaktan kaçınıyorlar.

Boğazlarımız üzerinde yapılan pazarlıklar Washington'da Amerikan Başbakanı Truman'ın yönettiği liderler arası toplantılarda sürüp giderken Amerika İthalat ve İhracat Bankası lokomotif satınalmamız için Devlet Demiryolları'na 4 milyon 905 bin dolarlık kredi açıyor. Devlet Demiryolları'nın yaptığı hesaplara göre satın alacağımız 62 lokomotifin tutarı ise 7 milyon 130 bin dolar. Böylece yabancı sermaye aradan 3 milyon lira kazançlı çıkıyor.

Çünkü kredi açan Amerikan Bankası bu 62 lokomotif nereden alacağını da söylüyor bize.

10 Mart 1947'de Türk askerinin şahsi meziyetlerinin modern teçhizat ile arttırılmasını öneren Amerika 11 Mart 1947'de 150 milyon dolar yardımı buluyor. Başkan Truman bu yardımın önemli bir kısmı ile harp malzemesi almamızı öneriyor, böylece 150 milyon doların önemli bir kısmını tekrar Amerika'ya vererek harp malzemesi alıyoruz. Bu alışverişteki özellik 150 milyon doların bize Amerikan hükümetinin vermesi, bizim harp malzemesi için ödediğimiz paraların ise doğrudan doğruya Amerikan silah tüccarlarının kassalarına girmesidir. Yani arada soyulan Amerikan halkı ile aldığı yardım karşılığı ödün üstüne ödün veren Türkiye oluyor. Yapılan bu yardımları çok iyi değerlendiren başkan Truman 13 Mart 1947'de verdiği beyanatta «Türkiye'nin milli bütünlüğü için Ortadoğu nizamı şarttır.» deyip bu nizamın ne şeklide kurulabileceğini de şöyle açıklıyor:

«Türkiye ve Yunanistan'a 400 milyon dolar yardım yapılacaktır. Türk ve Yunan askeri personellerinin yetiştirilmesi için iki memlekete de askeri müsavirler gönderilecektir...»

Başkan Truman'ın bu tarihi sözlerinden bir gün sonra zamanın politikacılarından Recep Peker ve Celal Bayar ağız birliği ile Amerika'yı, Amerikan sermayesini öven demeciler veriyorlar. Recep Peker, Truman'ın sözlerinin «bütün milletlere milli hudutları içinde müstakil, rahat ve şerefli insanlar olarak yaşamak teminatını telkin edeceğini» söylerken o sıralar ne nedenle olduğunu bilmediğimiz bir Amerika seyahatinde olan Bayar, Türk - Amerikan dostluğunun Türkiye'de köylere kadar her yerde memnuniyet yarattığını belirtiyor.

Olaylar birdenbire büyük bir hızla gelişiyor...

18 Mart 1947: Amerikan elçisi Mr. Wilson geliyor...

19 Mart 1947: Gazeteler bir uçak gemisi, üç kruvazör ve altı destroyerden meydana gelen bir Amerikan filosunun yurdumuza geleceğini büyük bir sevinç içinde müjdeliyorlar. Amerikan emperyalist emellerinden söz eden bir grubun ortaya çıkması o zamanın Amerikancılarını pek kızdırıyor. 23 Mart 1947'de yazdığı bir yazı ile Amerikan yardımını öven Nadir Nadi, bu yardıma karşı çıkanları «kötü propagandaların etkisinde kalmakla» suçluyor. Ne var ki, bu kötü propagandaların ne olduğunu açıklamaktan çekiniyor.

25 Mart 1947'de 100 milyon dolarlık yardım bulunan Amerika'dan, bu

MISSOURI ZIRHLISI İSTANBUL'DA

— Kanlı Altın Filo ziyaretlerinin yolunu açan gemi —

yardımın önemli bir kısmı ile 8 Mayıs tarafa gemisi satın alıyoruz. Böylece silah tüccarları bir kez daha kazanmış oluyorlar. 11 Nisan 1947'de Amerikan Meclisi Türkiye'ye yardımdan asıl amaç Rus ilerlemesini durdurmak olduğunu belirtiyor. 15 Nisan 1947'de toplanan Güvenlik Konseyinde Rus, Arnavutluk ve Yugoslavya delegeleri Amerika'nın Türkiye'ye ve Yunanistan'a yaptığı yardımlara çok sert bir dille çatıyorlar. Aynı toplantıda bir delege tarihe geçecek olan şu sözleri söylüyor:

«Nükleer silahlar? Bu yardım değil, Türkiye ile askeri ittifaktır.»

İnönü sahnede

25 Nisan 1947'de ilk Amerikan filosu karasularımıza giriyor. Amerikan emperyalist emelleri karasularımıza giren ilk filo ile önemli bir engeli daha aşmış oluyor. 3 Mayıs 1947'de gazeteler iri puntolarla «DOST AMERKAN FİLOSU İSTANBULDA... DOSTLARIMIZ HOŞ GELDİLER» diye yazıyorlar. Sularımızın temizliğini sinsice kirlüten bu filo İstanbul'da günlerce kalıyor. Gazeteler iri puntolarla Amerikan sakıncılığı yapmaktan geri kalmıyorlar:

«HALK GEMİLERİ GEZMEYE DOYAMIYOR.»

İlk Amerikan filosu gelene dek pek sahneye çıkmayan devrin Cumhurreisi İnönü filonun komutanı Amiral Bristol ile kol kola, sarmaş dolaş resimler çek-

tiriyor. Bu fotoğraflar gazetelerin birinci sayfalarını işgal ediyor ve İnönü'nün Türk - Amerikan dostluğunu öven beyanatları yer alıyor. Limanımızda 3 gün kalan ilk filo 7 Mayıs'ta limanımızdan ayrılıyor. Artık dostluk ilişkileri alabildiğine hızlanmış, bir zamanlar Almanya'nın yerini şimdi emperyalist Amerika almıştır. Zamanın Dışişleri Bakanı Hasan Saka, «Amerikan Elçisi Wilson ile askeri yardımlar konusunda bitip tükenmek bilmeyen görüşmeler yaparken 19 Mayıs 1947'de 35 kişilik bir Amerikan askeri heyeti Ankara'ya geliyor. Atatürk'ün Samsun'a ayak bastığı bu tarihi günde İnönü iktidarı bu askeri heyetle yaptığı anlaşma sonunda bağımsızlığımıza ilk hançeri saplıyor. Yapılan anlaşmada Türk ve Amerikan ordularının silahlarının aynı cinsten olmasına karar veriliyor. O zaman yapılan anlaşmanın acısı mermisiz kalan Amerikan tüfekleri ve yakıtla kalan Amerikan jetleri ile Kıbrıs hareketinde aciz duruma düşmemiz ile alabildiğine çıkmıştır. Ve bu anlaşmanın acısı mutlaka, ama mutlaka milletçe çok acı bir biçimde halktan çıkarılmaya çalışılacaktır. Ve o zaman İnönü bunun hesabını nasıl verecektir bilemeyiz.

23 Mayıs 1947'de yapılan anlaşmanın mükafatı olarak Truman'ın imzası ile 100 milyon dolarlık bir avans daha veriliyor. İnönü aradan bir gün geçmeden şu beyanatı veriyor:

«CHP'nin değişmez sefi İsmet İnönü'nün başına basmış ve kendi yaradığı peskes çekmiştir...»

İnönü, 1946 yılında ilk defa resmen Amerikan emperyalizminin üniformalı amiralle-
attığı Vehbi Koç'ı kompradorların da baskısıyla Türkiye'yi Amerikan sömürüsüne

Devlet içinde devlet bir kapitalist: Vehbi Koç

Türkiye'nin 1 Numaralı Kompradoru Vehbi Koç!

«Amerikan yardımı, cihan sulhunu devam ve teyidi uğrunda kendisine dü-
şen azim rolü tamamiyle benimsediğini
gösteren ümitlerle dolu bir işaretir.»

İnönü'nün bu sözleri ile alay eder-
cesine manet atan New York Times
26 Mayıs 1947'de şöyle yazıyor:

«Türkiye ve Yunanistan harp son-
rası dünyasında siyasi ittifakın ileri ka-
rakollarıdır.»

İnönü Türk - Amerikan dostluğunu
öve dursun, Amerikan gazeteleri içine
düstüğümüz acı durumu bilerek yada
bilmeyerek açığa vura dursun, o zamana
dek sadece askeri uzmanları ile yur-
dumuza giren Amerika artık askeri uz-
manları ile birlikte ekonomi uzmanlarını
da yurdumuza sokmaya başlıyor. 26 Ma-
yıs 1947'de bir Amerikan iktisatçısı ve
bir hava generali Ankara'ya gelip hükü-
metin yetkili kişileri ile görüşmelere
başlıyorlar.

19 Mayıs'ta gelen 35 kişilik askeri
heyet gurupları halinde yurda dağılıp
emperyalist emelleri gerçekleştirebilmek
için gerekli incelemelere başlıyorlar. Her
şey o kadar güzel sahneye koyulmuş ki.
Her şey o kadar ince, oya gibi işlen-
miş ki. Bu heyetin uzmanları yurdu-
muzı öyle rastgele dolaymıyorlar ta-
bii. Özellikle Doğu Anadolu ve Zongul-
dak bölgesinde önemli incelemelerde
bulunuluyor.

«... Aşağı yukarı Karadeniz sahil
üzerinde kolaylıkla ihraç edilebilir ka-
lın bir kömür damarı bulunmaktadır.
Mevcutunun miktarını tayin edilebilir
güçtür. Fakat Türklerin maden çıkarma
usulü ile maden çıkarmak için kulan-
dıkları cihazlar o kadar modası geçmiş
şeyler ki. Hatta bu usul ve teçhizatın
Hitler devrinden kalmış olduğunu söy-
lemek mümkündür. ... aletlerle teçhiza-
tın istihsalı cüzidir. Birinci sınıf Ame-
rikan operatörleri ile maden teçhizatı
kullanıldığı ve kafi miktarda şilepler
sürtatle gönderildiği takdirde Avrupaya
kış gelmeden önce istenildiği derecede
kömür yetiştirilebilir ve bu sayede bir
çok fabrikalar istedikten başka bir çok
ocaklar da tütmek imkanını elde eder...»

Bu sözler Marshall planının ortaya
çıkacağı sıralar, 1947 yıllarında Ame-
rika'nın tamınmış kömür mühendisi
Max Weston Thornburg tarafından söy-
lenmiştir. Bu ismi tüm yurtseverlerin
çok iyi bellemesi gerekir. Yurdumuzu
karış karış gezip ülkesinin utamlası po-
litikasını nasıl tatbik etmek gerektiğini
saptamak için incelemeler yapıp, öte-
yandan her fırsatta Türk dostu oldu-
ğunu söyleyen bu Amerikan uzmanı 2
Temmuz 1947'de Ege bölgesinde yaptığı
tetkiklerden sonra şu beyanata veriyor:

«En kuvvetli fen adamları ve ele-
manlar milyonlar sahibi olmak için şah-
si teşebbüs sahasında çalışacakları yer-

de devlet sermayesi ile kurulmuş mües-
seselere girmişlerdir. Türkiye'deki iş
adamlarına derim ki: Eğer milyonlar
kazanmak isterseniz herhangi bir iş tu-
tunuz, o işi geniş ve azimli tutunuz.
Devletin de, şahsi teşebbüsleri, başka-
sının işi gibi değil, kendi işi gibi des-
teklemesi lazımdır. Sanırım ki Türk iş-
adamları başka memleketlerden zengin
memleketinize büyük sermayeler getirip
cahştrabilirler.»

Thornburg raporu

Max Weston Thornburg, Amerika'nın
Türkiye'ye ilk gönderdiği maden
mühendisidir. Ülkemizi adım adım do-
laşıp madenlerimizin ve petrolerimizin
hangi yollardan sömürüleceğini saptama-
ya çalışan Thornburg, bu arada 1950
yılında dilimize çevrilen Türkiye ile il-
gili bir kitap yazmıştır. Kitabın adı
«Türkiye'nin Bugünkü Ekonomik Du-
rumunun Tenkidis».

Amerikan uzmanı -TAVSİYELER-
başlığı altında Türk yöneticilerine şö-
yle yol gösteriyor:

«... Devletin yapabileceği işlerle
hususî teşebbüsün yapabileceği işler a-
rasında bir hudut çizmeye lüzum yok-
tur. Esas olan, fertlerin veya hususî
müesseselerin, Devlet adamlarının ge-
liş güzel hareketleri, kaprisleri veya
farklı muameleleriyle, haklarının çiğ-
nemmesinden korkmamalarıdır.»

«Petrol arama ve işletme işleri,
yüksek bilgi ve aynı zamanda tecrübe-
ye sahip kişilerin idaresinde uzun ve
sistematiik çalışmaları icap ettiren bir
iştir. Bu kabil insanlara ise petrol şir-
ketleri dışında nadiren tesadüf olun-
maktadır...»

«Tecrübe ve hizmetlerinden ma-
kul şartlarla istifadentin mümkün oldu-
ğunu göstermek için bu işleri yapmaya
hazır bulunan petrol şirketlerine kendi-
liklerinden tekliflerde bulunmalıdır.»

«Hükümet ve hususî teşebbüsler is-
tenilen evsafatta Amerikalılardan istifa-
de edebilirler...»

«Mamafih Türkiye'nin siyasi idare-
sini elinde tutanların zihniyetinde esas-
lı bir değişiklik görülmedikçe Türk ve
Amerikalılar arasında işbirliği tesisi
hususunda fazla fırsatlar çıkmayacak-
tır...»

Giderek çok geçmeden başta İnönü
ve CHP ricalı olmak üzere Türkiye'nin
siyasi idaresini elinde tutanlar zihni-
yetlerinde esaslı bir değişiklik yapmış-
lar ve özel teşebbüse bütün kapıları so-
nuna kadar açmışlardır. Ve bu kapılardan
Vehbi Koç gibi özel teşebbüs er-
babımız Amerikalı hamileri ile birlikte
ellerini kollarını sallayarak geçmişler-
dir... (Devam Edecek)

Türkiye'de yıllardan beri usta-
lıkla yaratılmış bir Vehbi Koç efsa-
nesi vardır. Hayata sıfırdan başla-
yıp bugün Türkiye'nin en büyük ka-
pitalisti haline gelmiş olan Vehbi
Koç, özel sektörün kamaşına «ör-
nek insan» olarak tanıttığı bir ya-
ratıcı teğebbüs timsalidir!

Bu yıl ödediği 23 milyon lira
vergiden dolayı gazetelerde geçen
hafta yine başta edilmıştır.

Patronluk yetkilerini sahibi bu-
lunduğu 54 şirketin sınırları ötesin-
de gören Vehbi Koç, zaman zaman
Türkiye'nin politikası üzerine de ko-
nuşmalar yapıp direktifler vermekte,
Türkiye'nin gerçek sahibi gibi dav-
ranmaktadır. Bütün burjuva partile-
rinin emperyalizmin ve komprador
burjuvazinin dümensuyunda olduğu
bilindiğine göre, bu partilerin işleri-
ni elinde tutan Koç'un bu cüreti
göstermesine de şaşmamak lazımdır.
Hattâ, günlük gazetelerin sos-
yalist fıkraçıları dahi, sosyalist ör-
güte uluorta dil uzatırken Koç aley-
hinde tek satır yazamazlar.

İşte bu Vehbi Koç, bu hafta
başlayan yazı serimizde de görece-
ğiniz gibi, Amerikan emperyalizmi-
ni Türkiye'nin başına musallat eden
bir numaralı kompradordur.

1901 yılında dünyaya gelen Veh-
bi Koç, 16 yaşında Ankara'da bir
bakkal dükkânı açarak iş hayatına
atılmış ve cumhuriyet bürokrasisinin
himayesinde müteahhitlik yapıp bir-
çok devlet ihalelerini ele geçirerek
«yerli burjuvazi» yaratma politikası-
nın meyvelerini kısa zamanda topla-
mıştır.

Yerli burjuva olarak yeteri ka-
dar palazlandıktan sonra Koç gözle-
rini daha ileriye dikmiş ve kompra-
dorluğa ilk adımı 1928 yılında Ame-
rikan Ford otomobillerinin ve Mobil
Oil şirketinin temsilciliğini alarak
atmıştır.

Koç, Amerikan sermayesinin iş-
birlikçisi olarak servetini kısa za-
manda büyütmüş ve 1938 yılında ilk
anonim şirketini kurmuştur.

1947'de Türkiye'nin kapılarının
Amerikan emperyalizmine açılmasın-
ı için büyük gayret gösteren ve bü-
rokrat CHP iktidarına baskı yapan
Vehbi Koç 52 yıl içinde Türkiye'nin
bir numaralı komprador işadamlı ha-
line gelmiştir.

Geçen hafta Yeni Gazete'deki bir
röportajda açıklandığına göre, oto-
mobil, kamyon ve otobüsün daktilo
geridine, mürekkebe, ocak ve fırına,
elektrik ampul ve kablolarına, kibrit-
te kadar akla gelen, hattâ gelmeyen
binlerce maddede imâl eden, Türkiye-
nin dört bir köşesine dağıtan, ihra-
cat yapan 54 anonim şirket kurarak
bunları Koç Holding çatısı altında
toplamıştır.

Vehbi Koç tarafından 1963 yı-
lında 125 milyon lira sermaye ile ku-
rulan ve diğer bütün müesseselerin
devamlılığını sağlama gayesi güden
«Koç Holding Anonim Şirketi» or-
takları arasında Vehbi Koç ve alle-
si yüzde 78,4 sermayeye sahip bu-
lunmaktadır. Geri kalan sermayenin
yüzde 11,6'sı müdür ve memurların,
yüzde 8'i Vehbi Koç Vakfı'nın, yüz-
de 2'si ise Koç Holding T'mekl ve
Yardım Sandığı Vakfı'nındır.

Sermayesi çeşitli oranlarda Veh-
bi Koç'a, ailesine, Holding'e, beraber
iş yaptığı kişilere ve şirketlerine ait
bulunan diğer anonim şirketler şun-
lardır:

● **SANAYİ ŞİRKETLERİ:**
Ansan Ticaret ve Sanayi A.Ş.,
Arçelik A.Ş., Türk General Elektrik
Endüstri A.Ş., Bekoteknik Sanayi
A.Ş., Bozkurt Mensucat Sanayii
A.Ş., Bürosan Büro Sanayii A.Ş.,
Cedko Sanayi ve Ticaret A.Ş., İz-
cam Ticaret ve Sanayi A.Ş., Kek
Kimya Endüstri Kombinasi A.Ş., Me-
tag İzmir Metalurji Fabrikası T.A.Ş.,
Sintel Ticaret ve Sanayi A.Ş., TAT
Konserve Sanayii A.Ş., Türk Demir
Döküm Fabrikaları A.Ş., Türk Sie-
mens Kablo ve Elektrik Sanayii A.Ş.,
Türkey Endüstri ve Ticaret A.Ş.

● **TİCARET ŞİRKETLERİ:**
Ayak Ticaret A.Ş., Beko Ticaret
A.Ş., Büro Malzemeleri A.Ş., Büro-
kur Ticaret A.Ş., Koç Burroughs Ti-
caret A.Ş., Koç Ticaret ve Yatırım
A.Ş., Koçtaş Ticaret A.Ş., Teknik
İzolasyon A.Ş., Merkez Ticaret A.Ş.,
Porsuk Ticaret A.Ş., Tam Sigorta
A.Ş., Tam Hayat Sigorta A.Ş.

● **OTOMOTİV GRUBU**
Beldesan Motorlu Vasıtalar Sa-
nayii A.Ş., Egemak Ege Makine ve
Ticaret A.Ş., Türk Traktör ve Ziraat
Makineleri A.Ş., İstanbul Oto A.Ş.,
Motor Ticaret A.Ş., Ormak Orta A-
nadolu Makina ve Ticaret A.Ş., Oto-
koç A.Ş., Otosan Otomobil Sanayii
A.Ş., Oto-Yol Sanayii A.Ş., Royal
Lastikleri Tevzi A.Ş., Standart Bel-
de Ticaret ve Sanayii A.Ş., Tofaş
Türk Otomobil Fabrikası A.Ş., Tor-
mak Toros Makina ve Ticaret A.Ş.

● **LİKİ PETROL GAZI
ŞİRKETLERİ:**
Ankara Gaz Satış A.Ş., Aygaz
A.Ş., Gaz Aletleri A.Ş., Bursa Gaz
Satış A.Ş., Mobil Gaz Mobil Petrol
Gazları A.Ş.

● **KOÇ VE AİLESİNİN
İŞTİRAKİ OLAN DİĞER
ŞİRKETLERİ**
Bursa Bursa Sanayi İşletmeleri
Ltd. Ş., Demir Export A.Ş., Fer Ti-
caret Ltd. Ş., General Elektrik A.Ş.,
Haliç Antrepoculuk Ltd. Ş., Servis
Turistik A.Ş. (İstanbul, Ankara ve
İzmir havaalanları ile İstanbul il-
manında gümrüksüz egya satan ma-
ğazalar), Simko Ticaret ve Sanayi
A.Ş., Turistik İşletmeler A.Ş., (Di-
van Otel), Uniroyal Endüstri TAŞ.

● **İDARE MECLİSİ
BAŞKANLARI KOÇ**

Vehbi Koç, kurduğu anonim şir-
ketlerin hemen tamamında yönetim
kurulu başkanlığını şahsen üzerine
almıştır. Üç şirketin yönetim kurulu
başkanı ise oğlu Rahmi Koç'tur. Eşi
Sadberk Koç'ın kızlarından Sevgi
Gönül ile Suna Kırış birer, damadı
İnan Kırış ise çeşitli şirketlerde yö-
netim kurulu üyesidirler. Vehbi Koç,
yönetim kurulu başkanı olarak gö-
rev almadığı üç anonim şirketin yö-
netim kurulunda bulunmaktadır.

Koç grubu, mevcut 54 şirketten
32'sinde çoğunluk, 8'inde azınlık
hissesine sahiptir. 14 şirketin ise en
büyük hissesi ve kesin söz sahibi
Koç grubudur.

Sosyalizm mücadeleyi ister

● Türkiye'de sosyalist mücadeleyi en doğru şekilde yürütüklerini zanneden birkaç yazar, bugün Peru ve Sudan sosyalizmine bile imrenecek hale gelmişlerdir. Bu durum Türkiye hesabına acıklıdır. Herici gözükme için başka ülke halklarının devrimci mücadelelerini sallandıra sallandıra anlatacakların, ama Türkiye'ye gelince riskli bir mücadeleyi göze alamıyacak, ve «bunca senedir yazıp çizdik, halkı şartlandırmış, bir türlü uyanacağı yok» deyip, cankurtaran simidini sarılır gibi, «sağlam güçlerden yardımı koymalarımı bekleyeceksin. Bunun adı da sosyalizm olacak!»

Birer sosyalist öpçü olarak, bu yazarlar köylüleri örgütlemek amacıyla senede bir kaç defa Anadolu'da uzun süreli «halkla temas» gezileri tertip etmeyi hedef almış olsalar, binlerce aydın genç kendileriyle bu gezilere katılmaya hazır. Binlerce aydının katıldığı kaç gezi tertiplenmiştir böyle? Hiç. Anadolu'yu olduğu gibi geriatçılara, tefecilere, soygunculara terkedeceksin, sonra da kalkacak, «Seçimleri yine AP kazanır» deyip sosyalist cephenin içinde görmek istediğin birtakım kuvvetlerden imdat bekleyeceksin. Büyük mücadeleler vererek ezilen halkı tek sosyalist kuruluş içinde toplamak yerine, sosyalist mücadeleyle hiç ilgisi olmayan bir yol tutacak, devrimcilikten yavaş yavaş uzaklaşmakta olduğunu kendinin de sezdiğin bu kuvvetlerle, günlük yazılarında sık sık devrimci şuur şıngısı yapıp, bilimsel (!) incelemelerle emekçi halkın hiçbir zaman gerçekleştiremeyeceğini ileri sürdüğü bir hareketi, bu kuvvetlere yaptırmak yolunu tutacaksın. Bir de bakacaksın ki, devrimci bir raya oturttuğunu sandığın güçlerden çığa çıka sağa da, sola da karşı bir hareket çıkmış. İşte o zaman külahı öne koyacak ve duygularla hareket etmenin sağladığını anlamanı bekleyeceksin.

M. MURADYAN
(Öğrenci - Bağlarbaşı)

Ortaokul öğrencisinden...

● Ben 13 yaşında bir ortaokul öğrencisiyim. Sana sesleniyorum, sosyalist kardeş! Vatan toprakları satılmış burjuvalar yüzünden parçalandı. Vatan bunu kabul etmiyor, ama mecbur kalıyor. Bunu önleyecek tek kuvvet, sosyalizmin kuvveti olabilir. Emekçiler sefalet ve yoksulluk içerisinde köle olarak çalışıyorlar. Güneş altında 10 lira için zenciler gibi ayyahlaşıyorlar. Elleri, avuçları kabarıyor, aç susuz kalıyorlar.

İşte bu gidişi önleyecek tek yol, sosyalizmin, yani TİP'in yoludur. Sosyalistler, ezilenler bizden çok şeyler bekliyor. Haydi geçin savaş yoluna, emekçi halk artık derin bir nefes alsın. TİP, emekçilerin partisidir. Savaşı ergeç kazanacaktır.

GÜROL KAVUK
(Öğrenci - Müsküre Köyü)

Öyle dangalak kaldı mı?

● Bir Amerikan delikanlısı ile saf bir taşra kıza komşu köydeki düğüne gidiyorlarmış. Birlikte bindikleri at ile kirlarda yol alırken gök gürleme, yağmur yağma ve şimşekler çakmağa başlamış. Derken düğün bir yıldırım atı öldürmüştü. Gençler de yakındaki bir kuyuya sığınmışlar. Havanın açmasını beklemek bir hayli uzun sürmüştü olacak ki canı sıkılan delikanlı bir punda getirip edep yerini arkadaşına göstermiş. Meraklanan kızcağız bunun ne olduğunu sormuş. Delikanlı cevaben:

— Hayat verir, demiş...

Biraz düşünen kız yakınılarındaki leşi işaret ederek, «Öyleyse onu şu atla dene de dirilsin» demiş.

İstanbul Gazeteciler Cemiyeti Başkanı, Nasrettin Hoca fıkrası yazarı Burhan Felek Bey, 4 Ağustos tarihli Cumhuriyet Gazetesi'nde, vatandaşlara küçük davalar peşinde koşmalarını telkin ediyor, şayet böyle yaparlarsa yurttan huzur ve refahın sağlanacağını müjdeliyor.

Bu tekerleme bana yukarıdaki fıkrayı hatırlattı. Acaba dirilir, derlenir, toplanırız umidiyle bu tavsiyeye uyacak dangalak kaldı mı Türkiye'de?

Aflarına mağruren üstada soruyorum: Küçük küçük mesafeler katederek yurdumuzu tanımak ve halkımızın dertlerini öğrenmek yerine niye büyük, uzun mesafeler aşarak Amerika'ya, İspanya'ya, Çin'e, macine giderler?.. Hem de bedava fashundan...

Başın mensuplarının büyük kısmı muhtelif nedenlerle memleket dertlerine doğru teşhis koymaz, bozuk düzenin savunucusu rolüne devam eder, sömürüyü kamufle etmeğe çalışırlarsa, kuvvet olmaktan çıkıp milli bir felaketin hazırlayıcısı olurlar.

Vurguncular, tefeciler, işbirlikçiler safında konukluk etmekten herkeşin hakiki yerinde bulunması daha doğru olmaz mı?

İRFAN ÖZYURTLU
(Emekli Albay - İzmir)

Milyarlık sigorta kurumlarına rağmen yaşama garantisinden dahi yoksun olarak yarı aç yarı tok çalıştırılan maden işçileri

Sosyal sigortalar, işçiyi gerçekten sigortalıyor mu?

Hilmi ÖZGEN

YURDUMUZDA bir milyonu aşkın işçinin geleceğini garanti etmekle görevli olan Sosyal Sigortalar Kurumu'nun kuruluş gayelerine uygun çalışmadığı ve bugünkü işleyiş şekli ile Türk işçisine yararlı olamadığı kanısındayız.

Bu konudaki düşüncelerimizi nedenlerini açıklamadan önce bu kurumun iş kazaları ile maluliyet, ihtiyarlık ve ölüm tazminatları hakkında kısaca bilgi verelim.

İş kazaları

Ulusal ekonomimize olumsuz yönden büyük etkileri olan iş kazalarıyla ölüm sayıları hakkında bir fikir verebilmek için Sosyal Sigortalar Kurumu'na yayınlanan 1967 istatistik yılındaki rakamlara bir göz atmamız gerekmektedir.

Bu bültendeki bilgilere göre (Sahife 49) son 5 yıl içindeki iş kazaları sayıları ile iş kazalarında ölen işçi sayıları şu şekildedir.

1963 yılında 79.396 iş kazasında 482 işçi,

1964 yılında 81.523 iş kazasında 435 işçi,

1965 yılında 92.743 iş kazasında 593 işçi,

1966 yılında 113.106 iş kazasında 468 işçi,

1967 yılında 121.239 iş kazasında 604 işçi can vermiştir.

Yukarıda görüldüğü üzere son 5 yıl içinde iş kazaları sayıları % 54 oranında arttığı halde bu kazalar sonunda meydana gelen ölüm sayısı ancak %24 oranında çoalmıştır. Bu

sonuç, güven verici bir netice olmakla beraber sigortalı işçi sayısındaki artışa nazaran iş kazaları sayısındaki artışın daha hızlı olarak gelişmesi dikkat çekmektedir.

Filhakika, Sosyal Sigortalar Kurumuna bağlı sigortalı işçi sayısı son 5 yıl içinde 710.820 den 1.069.387 kişiye yükselerek %50 oranında arttığı halde iş kazaları sayısı daha hızlı bir artışla %54 oranında yükselmiştir. Gittikçe gelişen yerli sanayimizde daha modern tesisler kurularak kazaları önleme imkanları çoğaldığı halde iş kazaları oranının sigortalı işçi sayısındaki artışa nazaran hızla gelişmesi sayın fabrika sahipleriyle işletme müdürlerinin işçi sağlığına yeterli kadar önem vermediklerini göstermektedir.

Halbuki, çeşitli nedenlerle meydana gelen iş kazaları yüzünden kaybedilen işgücü son

mek için aşağıdaki rakamlar tesbit edilmiştir.

Kömür Madencilik'inde 14.270 iş kazasında 184 işçi,

İnşaat İşleri'nde 21.300 iş kazasında 175 işçi,

Gıda Sanayi'inde 6.942 iş kazasında 27 işçi,

Kömürden gayri maden işletmelerinde 2.682 iş kazasında 22 işçi,

Nakliyat İşlerinde 3.260 iş kazasında 28 işçi,

Çeşitli iş kollarında 72.785 iş kazasında 188 işçi ölmüştür. Toplam olarak 121.239 iş kazasında ölen işçilerin sayısı 604'dir.

Yukarıda görüldüğü üzere, en çok iş kazaları ile ölüm olayları inşaat işleriyle kömür işletmelerinde meydana gelmekte olup, büyük grizu patlamalarının ve toprak çökmelerinin vukua geldiği yıllarda maden işletmelerindeki ölüm sayıları daha yüksek miktarlara ulaşmaktadır.

Tazminatlar

İstatistik Genel Müdürlüğünce yayınlanan İstatistik Yılındaki bilgilere göre (Sahife 332):

İş kazaları ile meslek hastalıklarından aylık alanların toplamı 1962'de 11.048, 1963'te 12.559, 1964'te 13.172, 1965'te 16.421'dir.

Maluliyet, ihtiyarlık ve ölüm tazminatı ödemeleri 1962'de 63 milyon lira, 1963'te 74 milyon lira, 1964'te 85 milyon lira, 1965'te 134 milyon liradır.

İş kazaları, meslek hastalıkları tazminatı ödemeleri ise 1962'de 40 milyon lira, 1963'te

Gençliğin kendine dönüşü

«Üniversiteler yeni olaylara sahne olacak mı?»
«Acaba sınavlar yapılabilecek mi?»

Eylül ayı yaklaşırken yukarıdaki sorular yeniden günün konusu olmağa başlamıştır. Sorun, daha çok öğrenciler bakımından önemlidir. Çünkü öğrenciler, bugün, verdikleri savaşta hem taraf hem de yargı olma durumundadırlar. Alacakları doğru kararlar, varacakları doğru yargılar, uygulamadaki başarılarının garantisi olacaktır.

Gençlik, ülkemizin sorunlarını, halkımızın ihtiyaçlarını en küçük ayrıntısına dek öğrenmiştir artık. Ama sorunların çözümünde üzerine düşen görevi yerine getirebilmek için izleyeceği yol (strateji) yönünden yanlışlıktadır.

Tanzimat'tan bu yana, Abdülhamit dönemi dışında, iktidarda olan takım, batıcı-laik bürokrat takımıdır. (1) Bunların çoğu mason localarına kayıtlı kimselerdir. Batı, evrensel bir örgüt olan masonluk yoluyla her çağda iktidardaki bürokratları, dolayısıyla Türk halkının kaderini etkilemiştir. (2) Bürokratlar, bazan bilinçli bazan bilinçsiz, dışta Batı'nın, içte egemen sınıfın sömürü aracı olmuşlardır. Kuşkusuz, bu aracın sömürde günahı pek az olan kesimleri de vardır.

Üniversite (1933'ten önce Darülfünun) gençliği, 1961-62 yıllarına değin bürokratların, daha doğrusu Batı'nın ve egemen sınıfın isteklerine uygun eylemlerde bulunmuştur. Bunun başlıca nedeni, üniversitenin büyük bölümünün küçük - burjuva kaynaklı olması ve geçirildikleri eğitime katı bir biçimde şartlandırılmasıdır... 1961 Anayasası ile klasik hak ve özgürlüklerin biraz genişçe uygulanması, — bu, egemen sınıfın bir toplumsal deneyidir. Üzerinde ayrıca durulması gereken bir konudur. — durumu değiştirmiştir. Gençlik, hep «okutulmaktan kurtulup «okumak» olanağını da bulmuş, yavaş yavaş kendini eğitmeye başlamıştır. Beynini saran çemberlerin kırılması, küçük -

burjuvazinin etkilerine baskın girmiştir. Sosyalist çekirdekler çevresinde birleşmiş, verdiği ödünsüz savaşlarda başarıya ulaşmıştır... Gençlerin izledikleri yolun doğruluğu, sağladıkları başarıların halk yararına olması bürokratları tedbir almaya zorlamıştır. Öğretiyi yarım yamalak bilen, inancı sağlam olmayan üniversitenin kafasına «acaba?» sorusuyla birlikte «sosyal devlet-refah devleti» ham hayali oturtulmuş, öğretiyi bilen, inancı sağlam, fakat yerine oturmuş bir savaş geleceği olmayan üniversiteli ise «geniş cephe-millî demokratik devrim» yaldızıyla aldatılmıştır.

Haziran 1969 üniversite olaylarında öğrenciler, özellikle öğrenci liderleri oyuna getirilmişlerdir. Bürokratların başarıyla uyguladıkları oyun şudur: Gençlik uyanmıştır. Halkını uyandırma, bilinçlendirme çabalarına, uğraşlarına girmişlerdir. O, «anladığını anlatmayan alçaktır» ilkesini benimsemiştir. Çabalarını, uğraşlarını halkın kuşkuyla karşılamasını sağlamak gerektir. Üniversiteliyi sonu olmayan eylemlere itmeli, işi gücünü getirecek ekonomik bunalımı, düzenin diğer kusurlarını üzerine yıkmalıdır. Gençliği, sevilmiyen bürokratların savunucusu durumuna düşürerek halkla karşı karşıya getirmelidir. Ayrıca halkta, sosyalist oluşumu salt gençlik temsil ediyor, izlenimi yaratılmalı, yaklaşan seçimlerde durum kendi yararlarına kullanılmalıdır... Oyunun uygulanmasında batıcı - laik bürokrat geleneğe sahip, muhalefetteyken bile iktidarda bulunan CHP ile AP ve diğer bürokratik öğeler birlikte çalışmışlardır. CHP, kendi paralelindeki Sosyal Demokrasi Dernekleri'ne el atından, olayların sürdürülmesine, genişletilmesine, dramatik bir havaya sokulmasına yardımcı olmalarını öğütürken, bir yandan da yayınlanan bildirilerle, verilen demeçlerle üniversite olaylarına şiddete karşı olduğunu duyurmayı ihmal etmemiştir. Bu arada Bâbü'l'in selen bilenen basını, olaylar karşısındaki tutumuyla, en az

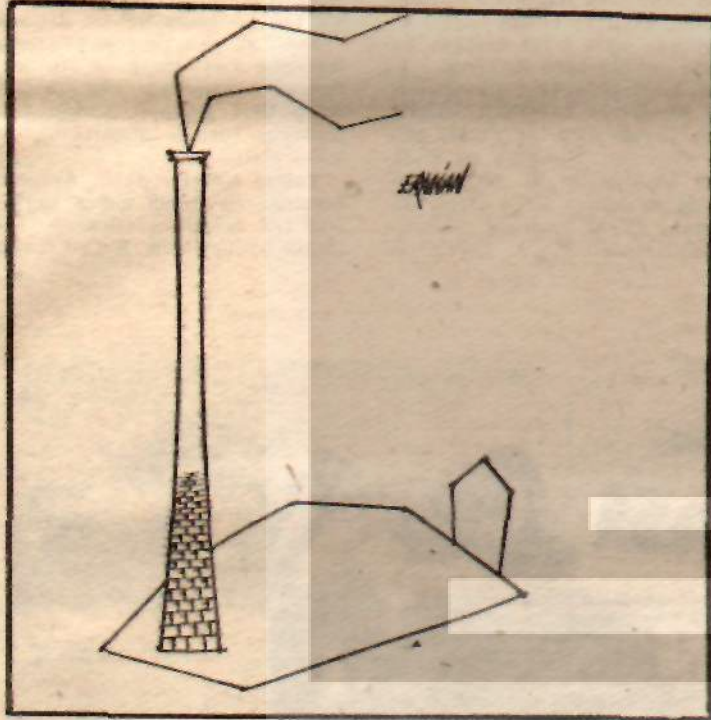
sağcı basın denli devrimci gelişimi baltalamış, gençliğin ve halkın gözünün üstüne sol gösterip sağ vermiştir... Seçimler sonunda hükümeti ister AP, isterse CHP kursun, bürokratlar, sosyalist potansiyeli yanlış yöne akıtılması nedeniyle eski güçlerinden hiçbir şey yitirmeden iktidarlarını korumuş olacaktırlar.

Üniversitelerde eylül ayında yeni olayların meydana gelip gelmeyeceği sorunu gelince... Yeni eylemlere girişmenin zorunluluğuna inanıyor-sa, varılacak erek, tutulacak yol, güçbirliği edilecek çevreler üzerinde iyice düşünülmelidir... Kanımızca, önümüzdeki aylarda, içinde bulunduğumuz koşullar altında sosyalist üniversitenin üniversite içi eylemlere girişmesi devrimci gelişimi hızlandırmayacak, tersine engelleyecektir. Yapılacak iş, şimdilik bürokratları yapısal çelişkileriyle başbaşa bırakmak, yeni öğretim yılının başlamasına değin olan iki aylık sürede her şeyiyle (özleriyle, biçimleriyle, stratejisiyle) sosyalist çekirdek - örgütler kurmaktır, üniversite içinde. Cephelerin kesinlikle ayrılması, öğrencinin katılacağı tarafı daha kolay seçmesine, düşmanın niteliği hakkında kesin inanca sahip olmasına, ayrıca uzun süreden beri yokluğundan yakınılan «disiplin» geri gelmesine yarıyacaktır... Sosyalist olduklarına itenlikle inandığımız öğrenci liderleri, bu yola düşmede geç kalmamışlardır. Yoksa, bugün zindanlarda çektikleri acı, ileride çekecekleri viedan azabının yanında çok sönük kalacaktır.

(1) Bakınız: İdris Küçükömer, Düzenin Yabancılaşması, sayfa 69.

(2) Bakınız: Şevket Süreyya Aydemir, Tek Adam (I. cilt), sayfa 147; Mustafa Kemal, İttihat ve Terakki Cemiyeti'nin 1909 kongresinde, İttihat ve Terakki Cemiyeti ile mason locaları arasındaki ilişkilerin kesilmesini istemiştir. İsteği kabul edilmemiştir.

Osman ÇALLI

45 milyon lira, 1964'te 49 milyon lira, 1965'te 65 milyon liradır.

Yukarıda görüldüğü üzere 1965 yılında aylık alanlar sayısında önemli bir değişiklik meydana gelmediği halde iş kazaları dolayısıyla ödenen malûliyet, iltihap ve ölüm tazminatları %50 oranında artmıştır. Bu artış, 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun yeni hükümler getirmesinden ve bazı hükümlerin 1965 yılından itibaren yürürlüğe girmesinden ileri gelmektedir. Sosyal Sigortalar Kurumunca yayınlanan 1967 yılı çalışma raporundaki bilgilere nazaran (Tablo No. 2) bu yıl içinde anahık sigortası giderleri ile hastahık, malûliyet, yaşlılık ve ölüm sigortaları giderleri daha da artarak çeşitli sigorta kollarında şu şekilde dağılmaktadır:

Anahık sigorta giderleri 36.700.000 lira, malûliyet, yaşlılık ve ölüm sigorta giderleri 117 milyon lira. Hastahık sigortası giderleri 168.300.000 lira...

Ödenen tazminat miktarlarında meydana gelen bu hızlı artışa rağmen hasta ve malûl işçilerimize ödenen paralar bu yılın hayat pahalılığı karşısında yetersiz kalmakta olup, yüz yıl boyunca yokluğa ve yoksulluğa alıştırılmış olan Türk Halkı büyük bir sabırla mutlu günleri beklemektedir. 506 sayılı kanunun yayımlanmasından önceki yıllarda işçilerimize ödenen malûliyet ve emeklilik maaşlarının çok daha düşük bir seviyede olduğu Devlet Planlama Teşkilatı'nca yayınlanan bir araştırma raporunda tesbit edilmiş ve 1963 yılında Sosyal Sigortalar Kurumundan iş kazası, meslek hastahığı, dul ve

yetim aylığı olan 12.559 kişinin aylık miktarları ortalama şu şekilde gösterilmiştir:

4.014 işçi ayda 50 lira ile 100 arasında, 1.729 işçi ayda 100 lira ile 300 arasında aylık almaktadırlar. Bunlar arasından sadece iki mutlu kişi ayda 1.000 - 1.200 lira arasında aylık almakta olup, bunların da yevmiyeli olarak çalışan yüksek ücretli teknik personel kadrolarından emekli oldukları anlaşılmıştır.

Yukarıdaki rakamların dile getirdiği acı gerçeklerle yeni Anayasamızın sosyal devlet ilkesini bağdaştırabilmek, liberal eğitimli bilim adamlarımızın bile kolayca başaramayacakları mülki bir iştir. Filhakika, Anayasamızın 42 ve 43'ü maddelerinde:

«Devlet çalışanların insanca yaşaması ve çalışma hayatının kararlılık içinde gelişmesi için sosyal, iktisadi ve mali tedbirler alarak çalışanları korur... Çalışanların yaptıkları işe uygun ve insanlık haysiyetine yaraşır bir yaşayış seviyesini... elde etmeleri için gerekli tedbirleri alır...» denildiğine göre bu maddelerin kamu görevlileri pe yükledikleri ağır ödevleri yerine getirmeyen Devlet yöneticilerini savunabilmek her hukuk ustasının kolayca başarabileceği bir iş değildir. Gençlik yıllarının yaratıcı gücünü topluma adanmış olan işçilerimizin yaşlılık günlerinde aç ve perişan durumlara düşmemeleri için bir çok maddeleri işçiler lehine değiştirilen 506 sayılı kanunun biran önce kamulaştırılması dilemekteyiz.

Yukarıdaki izahattan anlaşılacağına göre yıllık prim tahsilatı bir buçuk milyar lirayı aşan bu kurumun emekli ve malûl işçilerimize verdiği aylıklar çok yetersiz olup, bu günkü hayat pahalılığı karşısında:

4000 Kişiyse ayda 50 lira ile 100 lira arasında,

1.729 Kişiyse de 100 lira ile 300 lira arasında aylık öden-

mesi gülmüş denemek derecede yetersiz bir yardım teşkil etmektedir. Bu kurumun 1967 yılı bilançosundan öğrendiğimize göre yıl içinde sigortalı işçilere malûliyet sigortası olarak sadece 30,4 milyon lira, yaşlılık sigortası olarak 44,7 milyon lira ve ölüm işçilerin dul ve yetimlerine de 36,3 milyon lira ödenmiştir.

Yılda bir milyar lirayı aşan prim tahsil eden bir kurumun emeklilik ve malûliyet tazminatı olarak ödediği paralar toplamı 111 milyon liradan ibaret kaldığına göre yılın hızla artması gereken fonlarının çok verimli ve sağlam yatırımlara plase edilmesi gerekmektedir.

Üzülerek görmekteyiz ki, işçilerimizden kesilen paralarla meydana gelen bu fonlar çok verimsiz yatırımlara plase edilmekte ve bir çok yatırımdan yılda elde edilen gelir, yatırılan paranın ancak %1'inden ibaret kalmaktadır.

Bundan maada kurumun işverenlerden tahsil edeceği prim bakiyeleri yüz milyonyonlara liraya ulaşmakta olup, inşaat müteahhitlerine verilen avanslardan tahsil edilmeyenlerle birlikte kurum alacakları 1,5 milyar liraya ulaşmaktadır.

İşçilere verilen mesken kredilerini insafsızca takip eden kurumun, dalavereci işadamları ile politika kodamanlarının ortakları üzerindeki alacaklarını da aynı ciddiyetle takip etmesini dileriz.

Sonuç

Yukarıdan beri yaptığımız açıklamalardan anlaşıldığı üzere gerek Özel Sigorta Şirketleri gerek Kamu İşletmelerinin sigorta işleri büyük bir kontrolsüzlük havası içinde geniş halk yığınlarının zararına işlemektedir.

Bu kurumların ve şirketlerin toplumun bir sistemi içinde devletleştirilerek halka dönük olarak ve halk yararına işleyeceği günleri sabırsızlıkla beklemekteyiz.

ANT'a

abone

olunuz,

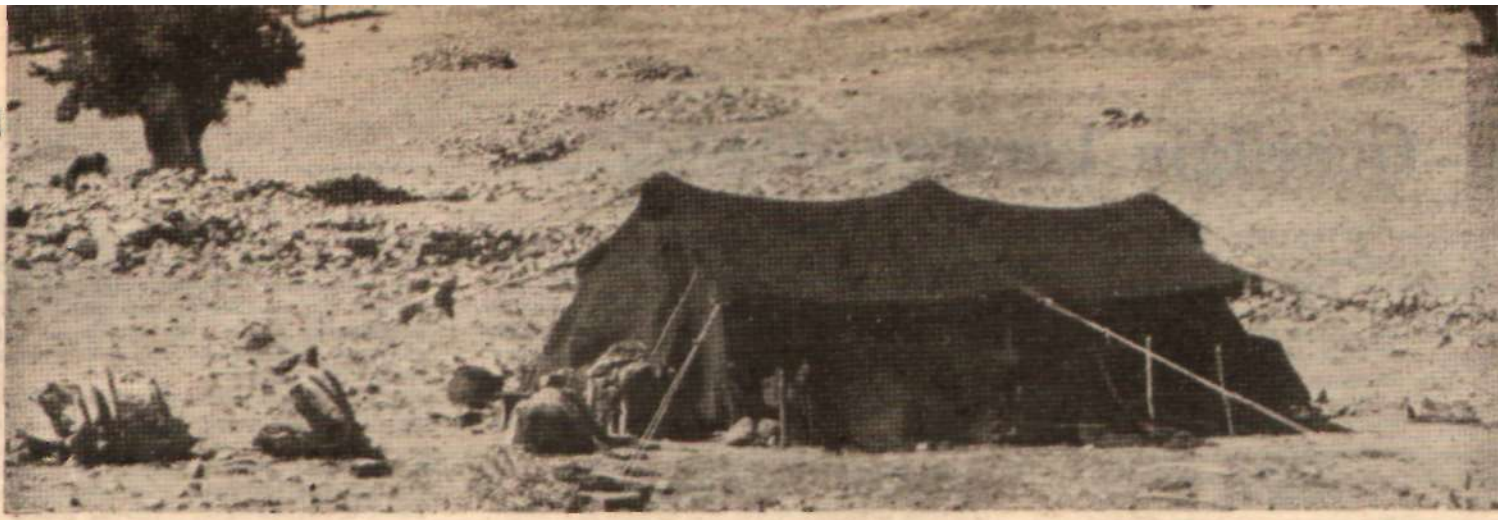
abone

bulunuz!

Yıllık 44 lira

6 aylık 22 lira

3 aylık 11 lira

● Doğu Anadolu'da bazı feodal kurumlar veya bu kurumların artıkları mevcuttur. Fakat hakim üretim biçiminin feodal olduğu iddiası, yanlıştır.

TÜRKİYE'DE FEODALİTE VAR MIDIR ?

Ahmet ARAS

BİR süre evvel Ant'ta, Doğu sorunu üzerine yazdığım seri yazıda, Sayın Muzaffer Erdost'un Şemdinli Raporajına da birkaç cümle ile değinmiştim. Ayrıca hayvancılıkta feodal ilişkilerin aşıldığını belirtmiştim.

Erdost, Ant'a gönderdiği yazıda, raporajın değindiğimiz hususları hakkında bir açıklamada bulundu ve hayvancılık konusundaki cümlemize takılarak, Aydınlik dergisinde, «Doğu Anadolu'da Hayvancılığın Feodal Karakteri» başlığıyla uzun bir vazi yazdı.

Önce, sayın yazarın raporaj hakkındaki açıklamalarına değineceğim, sonra da hayvancılık konusundaki görüşlerini eleştireceğim.

Hemen şunu belirtmeliyim ki, eksikliklerine, kusurlarına rağmen, yazarın bu çalışması, devrimci yitme yaptığı katkı derecesinde, tarafımızdan olumlu karşılanmıştır. Ne var ki, hedefi ters gösterecek teahit ve tahlillerdeki temel yanlışlıklara da seyirci kalmamız düşünülemez.

Şemdinli raporajı

1 — «Tamamen ayrı bir yapıya sahip Hakkari'nin bir kesiminde yapılan gözlemlerin neticeleri tüm bölgeye temsili edilemez» demiştin. (Ant, sayı 125)

Yazar, Türk Solu'nda, «Şemdinli Asiretlerinde Üretim İlişkileri» adlı yazısının giriş bölümünde, Şemdinli asiretlerindeki üretim ilişkilerinin, Doğu Anadolu'daki asiretler yönünden genel bir nitelik taşıyıp taşımadığı konusunda mütereddit davranmıştır.

Fakat gerek o sıralarda ve gerekse daha sonraları Erdost'un, bütün yazı çizimlerinde, «Doğu Anadolu'da feodal ilişkilerin hakim olduğu» görüşü savunulmuş ve bu savunma, kendilerince benimsenerek mülde-fan edilen «Devrim Stratejisi»nin tek dayanak noktası olmuştur. Bu durum, tartışmaları takip eden herkesçe bilinmektedir.

Mesela, 1969 Haziran başında çıkan Aydınlik Dergisi'nde, «Doğu Anadolu'da Hayvancılığın Feodal Niteliği» başlıklı yazısının hemen giriş kısmında Erdost, «Feodal ilişkilerin köklü olduğu ve bugün ve kapitalizm - öncesi üretim ilişkilerinin hakim durumda bulunduğu Doğu Anadolu...» derken; 17 Haziran tarihli Ant'ta yayınlanan açıklamasında, Türk Solu'ndaki yazısını söz konusu ederek, «Şemdinli'deki durumu genelleştirmedim» diyor.

Hatta Erdost daha da ileri giderek, Emek Dergisi'nde

«Türkiye'de hakim üretim şekli kapitalizmdir.» adlı yazıyı eleştirirken, tüm Türkiye'de hakim üretim biçiminin feodal olduğunu iddia etmiştir.

2 — Kırmancılar: Erdost, «Şemdinli Asiretlerinde Üretim İlişkileri» adlı yazısında şöyle diyor:

«Bağımsız asiretler döneminde, yani şimdi, sosyal tabakalaşma şöyledir:

a) Mir (Humaro ve Gerdi asiret reisleri), asiret reisleri (Gerdi asiret reisliği, Zerza asiret reisliği kaybolmuştur), b) Pısağalar, c) Rızpiller, d) Kabile reisleri, e) Kırmancılar.

«Asiret reisi, pısağaları zibare (1) olarak çağdırırmaz, vergi alamaz, bunlar asiret reisinin kolları sayılır; kabile reislerini zibare olarak çağdırırmaz, bazı siyasi işlere koşabilir, kabile reislerinden vergi alır; rızpilleri zibare olarak çağdırırmaz, vergi alır, kırmancıları bütün işlerde çağdırır, zibare alır, her türlü vergiyi alır.

«Pısağa, hiç bir vergi alamaz, bazıları bulundukları yerde bir - iki kırmancı zibare olarak çağdırabilir.

«Kabile reisi, hiç bir vergi alamaz.

«Kırmancı, hiç bir şey alamaz ve kabile reisine, bazan pısağaya ve genel olarak asiret reisine veya ayda üç gün mire zibare olarak çağdır, bütün vergilerini verir.»

Hakkari de dahil, Doğu Anadolu'yu çeşitli zamanlarda birçok defalar gezdim köşe - bucağı. İtiraf edeyim ki, mülkiyet ilişkileri üzerine temellenen bu tip kastvari bir sisteme ve kırmancıların serf niteliği düzenine tesadüf edemedim.

Kanımca yazarı bu konuda yanlışlığa düşüren temel etken, araştırma kurallarının eksikliğidir. (Araştırıcının dil bilme-mesi, araştırıcının halk karşı-sındaki sıfat ve hüviyeti, araştırıcının antisosyalist bir dünya görüşüne sahip olması, araştırıcının araştırmaya konu olan toplum hakkında önceden herhangi bir ön - bilgiye sahip olmaması, vs.)

Bu tasnifin genel mahiyetteki yanlışlığını şimdilik bir tarafa bırakarak sadece «Kırmancı» kavramı üstünde duracağım.

«Kırmancı» sözcüğünün mülki-

yet ilişkilerine müstenit, muayyen bir sınıftan veya tabakadan ifade eden bir anlamı yoktur. Sözcük, bu anlamda kategorik bir kavram değildir. Geçmişteki birtakım ırkçı ve faşist yönetimlerin Doğu'da uyguladığı baskı, özellikle psikolojik yönden aşağılatma biçimindeki saldırganlık olmuştur. Kürt unsurunu ifade eden «Kırmancı» kavramı, aşağılatıcı, alçaltıcı bir nitelikte kullanılmış ve empoze edilmiştir. Horlanmanın meydana getirdiği yabancılaşma havasında, kim kimi kendisinden aşağı görmüşse, ona bu sözcükle hitap etmiş, onu bu sözcükle adlandırmıştır. Örneğin, Diyarbakır ve Urfa dolaylarında, yakını çevre köylerinden şehre, elden yogurt, yumurta, yağ getirenler, bafaslarca (şehirli) «Kırmancı» olarak adlandırılmaktadır. Yine Doğubayazıt'ta, kasabalar, tüm köylülere (ağalar da dahil) «Kırmancı» demektelerdir. Üç - dört yıl evvel köyden gelip kasabaya yerleşmiş bir Doğubayazıt'lın, kasabaya gelen eski köylüleriyle karşılaştığında, «Wey kırmancı hatı» (Vay, kürt gelmiş) demesi, bu zihniyetin neticesidir.

Aynı şekilde, Doğu'daki «Torun» ve «Mirekeler» (secceteli veya asil ağalar) tüm halka «Kırmancı» demektelerdir. Seyyit soylu şeyhler Peygamber soyundan olduğunu iddia edenler) de seccesiz şeyhler, soylu ve soysuz ağalar da dahil, kendi zümreleri dışındaki herkese «Kırmancı» der. Sömürgeci tavırdaki birtakım devlet memurları da kendilerince Türkleşmiş soylular haric, herkese «Kırmancı», hatta Erdost'un da sık-sık kullandığı gibi, kelimenin sonuna (küçültü) «os» ekini de ekleyip «KIRMANÇO» demektelerdir.

3 — Nakşibendi Tarikatı:

Nakşibendi Tarikatının kollarından biri olan Nehri'li Seyyit Taha'nın tarikatının bölgedeki rolünün abartıldığını ve bölgedeki tüm siyasi olayların kaynağı gösterilmesinde hataya düşüldüğünü belirtmiştim. Gerçekten Nehri tarikatı, geçmişteki siyasi olaylarda aktif bir rol oynamıştır. Fakat bu tarikatın, geniş kapsamlı siyasi olaylardaki rolü, ancak diğer tarikatların fonksiyonu ve bu tarikatla olan ilişkileri ve toplumda etken diğer faktörlerin hesaba katılması ile doğru bir şekilde tespit edilebilir. Mesela, 1878-80 hareketinin gücü, sadece Nehri'nin ve hattâ onu da kapsayan Nakşî'nin gücü değildir. Alevilere karşı olmak hasebiyle, Nakşî olmayan İran'daki diğer sünni tarikatların bu hareketteki rolü büyüktür. Yine

«Acem» unsuruna karşı «Kürt» unsurunun giriştiği bir hareket olması sebebiyle de tarikat bağları dışında kalan diğer birçok Kürt beylerinin ve Kürt ağalarının hareketteki rolü büyüktür. Demek ki bu hareket sadece tarikat faktörüne değil, aynı zamanda din ve millî faktörlere de istinat etmektedir.

Yazar, Kasım Küfrevi'nin doktora Tezini kaynak göstererek, söylediklerinin mutlak doğruluğunu, Küfrevi'nin şahadetine dayandırmaktadır.

Nakşibendi tarikatı ve bu tarikatın farklılaşarak birbirinden tamamen bağımsız duruma gelmiş olan ve başka başka kesimlerde ayrı birer tarikat halinde gelmiş olan kollarını, bu kolların toplumdaki etkinliklerini, birbirleriyle karşılıklı ilişkilerini, ileride ayrı bir yazıda tahli edeceğim. Şimdilik şu kadarını söyleyeyim ki, bugün Doğu'da herhangi bir medrese fakültesi (Yeni medrese talebesi) bildiklerinden öteye geçemiyen

uydurma tezdeki bilgiler, öyle dört elle sarılacak inciler değildir. Kendi çevresinde kimse-nin mahumat sahibi olmadığı konu üzerinde Küfrevi, zamanın gelenegine uyarak birşeyler sıralamış ve doktora ünvanını kopartmıştır.

Tarikatın kollarından birinin piri olan tez sahibinin babasının cahil halkı birbirine boğdurtmuş olması ve kendisinin de aynı rolü bugün dahi maharetle sürdürmesi, kimse-nin meçhulü değildir. Bu tavırdaki kimse-nin yutturmacaları, elbette bilimsel bir araştırma için veri olamaz.

Örneğin, Birinci Dünya Savaşı arifesinde ve savaş sırasında, tez sahibinin babası, İttihat - Terakki yönetimi paşalarına tertibine alet olarak ve dini nüfuzunu kullanarak yıldı kadar Arap ileri gelenini kandırarak toplayıp tuzağa düşürmüş ve idam ettirmiştir.

Yalnız Kürtler değil, Araplar üzerinde de geniş nüfuz sağlanmış tez sahibinin ailesinin, etkinlik bakımından, Seyyit Taha

● Doğu Anadolu'da feodalitenin var olup olmadığı konusunda Muzaffer Erdost'un iddialarına cevap veren Ahmet Aras, doğudaki bir inceleme gezisinde.

● Doğu'daki ortaklık sisteminde angarya mevcuttur, ancak yine de angaryanın oranı yüzde 10'un çok altındadır.

alesinden geride olduğu söyle-
mez.

Yine Fransızların Suriye'den
çekilecekleri sıralarda, Suriye'de
Kürt toplumuna tanınacak
muhtariyet konusunu görüşen
Haco ve Celadet Bedirhanî'nin
yönetimindeki Kürt konferansı-
na baltalamış olan Türkiye'li
Şeyh Emedî Xezna'nın çapında
etkin olan bir sürü şeyh ailesi
vardır Doğu'da.

Aynı şekilde, Şeyh Salt alle-
sinin Seyyit Taha ailesinden da-
ha az etkin olduğu söylenebilir
mi?

Bu sebeple siyasi olayların
doğru tahlil edilebilmesi için
bütün faktörlerin hesaba katıl-
ması gerekliliği üzerinde duru-
yoruz. Doğru bir tahlil ancak
bu şekilde yapılabilir.

4 — Aşiret sistemi:
Kürtlerdeki aşiret sisteminin
kaynağının kan akrabalığına
dayandığı bir gerçektir. Fakat
bunun ilkel toplumdaki kan ak-
rabalığıyla bir tutulmasının
doğru olmadığını söylemiştim.
Bu konunun tarihsel evrimiyle
birlikte daha geniş bir şekilde
tahlili gerekmektedir.

Şimdilik belirtilmesi lazım
gelen bir husus vardır.

Bilindiği gibi ilkel toplumda,
üretim ilişkilerine dayalı ola-
rak, toplum üyesi ile nef arasında-
daki bağlar, mutlak bağlayıcı
bir niteliğe sahiptir. Fakat
Kürtlerdeki aşiret sisteminde,
aşiret reisi ile aşiret üyeleri ara-
sındaki bağların bu şekilde
bağlayıcı bir niteliği yoktur. İ-
cabında, aşiret üyelerinin aşi-
ret reisine karşı çıkmaları, top-
rak yüzünden aşiret reisiyle çatış-
maları ve iktisaden aşiret
reisine göre daha güçlü bir du-
ruma gelebilmeleri, bu durumun
böyle olmaması (aşiret bağları-
nın mutlak bağlayıcı niteliğinin
olmaması) neticesidir.

5 — Barzani hareketi ve ul-
usal mesele:

Erdost, Ant'a gönderdiği a-
çıklamasında «Şemdinli Rapor-
taşı adlı seri yazımızda, Şem-
dinli'nin Dış Komşuları adlı bölü-
mde, Molla Mustafa Barzani
üzerinde geniş bir şekilde du-
rulmuştur... Ama bu hareketin
'ulusal bir hareket' olup olma-
dığını katiben tartışmadım. Ya-
zı 1965'te yazıldı ve 1966'da ya-
yınlandı. O zaman ulusal mese-
lenin sosyalist bir tahlilini ya-
pacak bilgiden yoksundum ve
yazı, o günkü bilgimiz ve kül-
türümüz çerçevesinde yazılmış-
tır. Ama yazarın iddia ettiği gi-
bi, adı geçen yazılarında, Mol-
la Mustafa hareketinin ulusal
niteliği hakkında bir yorumda
bulunmadım; bir devlet kurup
kurmayacağını, ne gibi güçlük-
lerle karşı karşıya olduğunu
yazdım.» diyor.

Demek ki, bir «devlet kurma»
eylemi var, yazar bunu görü-
yor, fakat bu eylemin istinat
ettiği faktörü (ulusal faktör)
göremiyor.

Sayın yazarın adı geçen re-
portajın ilgili bölümünde yo-
rumunuz yorumu aynen şöyledir:

«Ortadoğu'da Bir Tahrir Mer-
kezi Barzani»

—galip pozunda fakat aşire-
ti de—

«Osmanlı İmparatorluğu za-
manında devam eden çapulculuk
ve sekavet olayları, bugün
kendisine siyasi bir yön vermiş-
tir. Çapulculuk ve sekavetin te-
mel fakirlik, yoksulluktur. Di-
namizmin özü budur, fakat si-
yasi bir alana kanallize edilmiş-
tir. Barzani aşireti o yıllarda ne
ise, bugün de öyledir. Halk yok-
sul ve açtır.»

«Şubat ayı başında (1964)
Molla Mustafa Rana'ya askeri
yargı Resit Muslih ile barış
şartlarını görüşmeğe gittiği za-
man galip bir komutan pozun-
daydı. Teklif Irak hükümetin-

ten geliyordu ama, Barzani aşi-
reti açtı. Dört yıldır isyan ha-
lindeydi. Unu, çayı, şekeri
ve tuzu bitmişti. Molla Mus-
tafa askeri yargıca öyle tek-
liflerde bulundu ki, yargıca bu
tekliflerin kabul edilmesinin
imkansız olduğunu söylüyordu.
Molla Mustafa Irak'ı iki nokta-
ya zorluyor: Ya Irak hükümet
ve devletinde Kürtler üçte bir
oranında güce sahip olacak,
yüksek rütbeli subayların üçte
biri Kürt olacak ve yatırımın
üçte biri kuzey dağlık bölgeye
yapılacak; yada kuzey dağlık
bölgede içişlerinde muhtar bir
Kürt eyaleti kurulacaktı.»

Ve Erdost devam ediyor:

«Molla Mustafa 1942'den son-
ra Ruslarla ilişkilerini pekişti-
riyor. Sekizyüz adamı ile Rus-
ya'da on yıl kalmış olması aşi-
ret ileri gelenlerinin Rusya ile
sosyal, kültürel ve siyasi bağ-
larını kuvvetlendiriyor. Sovyet-
ler kendi etkilerinde kurulacak
bir Kürt devletinden neler umu-
yor? Türkiye'yi güneyden
çevreleyen bir komünist kışkaç,
Türkiye içlerine sızabilmek için
ileri bir isyasyon ve Ortadoğu-
ya, Basra'ya uzanmak için de
ileri bir karakol kurmak haya-
lı...»

«1960'da Kasım'a karşı isyan
eden Molla Mustafa'ya bu kere
Amerika'nın yardım ettiğine
dair söylentiler çıktıysa da, bu-
na dair kesin işaretler görül-
medi.»

«Türkiye'nin Irak'ın kuzey
dağlık bölgesiyle ilgisi, İçişleri
Bakanlığının konularından dı-
şarı çıkmamıştır. Türkiye ken-
di sınırlarından içeriye filen ve
fikren bu isyanın aşırısızlaşma-
sını hassasiyetle takib ediyor. Si-
nirlerde Seyyar Jandarma bir-
likleri nöbet tutuyor, Milli Em-
niyet en uzak köyleri dinliyor.
Meseleye dışişleri bakanlığının
perspektifinden bakılıp bakıl-
madığını bilmiyoruz. Gerçekten
dışişleri kadrosu Ortadoğu'daki
gelişmeleri ihmal etmektedir.»
(Yön Dergisi, 26 Ağustos 1966)

Yukarıdaki ifadeler, konu ü-
zerinde yorum yapmadığım id-
dia eden Erdost'un, yorumu da
aşarak jurnal yaptığını ve yal-
nız ulusal meseleye değil, tüm
olaylara antisosyalist bir açıdan
bakıldığını açıkça göstermekte-
dir.

6 — Angarya:

Yine sözü geçen açıklamasın-
da Erdost «...Üretim ilişkilerin-
de angaryanın mevcudiyeti söz-
konusudur, angaryanın azlığı
veya çokluğu değil, angaryanın
mevcudiyeti üretim ilişkilerini
belirler.» diyor.

Bu hüküm temelden yanlış
bir hükümdür. Aynı üretim bi-
çimleri birbirinden kesin sınırla-
rıyla ayrılmaz. Bu basit ger-
çeği, Erdost gibi bir «Devrim
Stratejisi» (!) uzmanının kav-
rayamaması yadırgadık. Bir
üretim biçiminde, kendisinden
önceki üretime özgü işler ve
kurumların artışı daima bulu-
nur. Esas mesele, sözlü edilen
kurumların yaygınlık derecesi-
dir.

Doğu Anadolu'da feodal ku-
rumlar veya bu kurumların art-
tıkları mevcuttur. Fakat hakim
üretim biçiminin feodal olduğu
iddiası yanlış. Veya herhangi
bir kesimde feodal kurumların
bulunması, bu kurumların mem-
leket çapında yaygınlık iddiasına
mesnet teşkil edemez.

Bütün feodal unsurları teker
teker inceliyerek, geniş bir to-
pumsal yapı tahlili yapmak ma-
kalemizin kapsamını aşan bir
konudur. Burada, feodal üretim
biçiminin bir kurumu olan «an-
garya»nın yaygınlık derecesini
araştıracakız.

Konuya girmeden şunu be-
lirtmeliyim ki, tahlillerimizde
bağvurduğumuz istatistikler
tam ve sıhhatli istatistikler de-
ğildir. Bunlar arasında en gü-

● Bugün Doğuda mevcut aşiret sisteminde, aşiret reisi ile aşiret üyeleri arasındaki bağların, ilkel toplumdaki gibi mutlak bağlayıcı bir niteliği yoktur.

venilir Köy Envanteri istatis-
tikleridir ki, bunlarda da eksik-
lik vardır. Buna rağmen, bu ist-
atistiklerden (eksikliklerini gö-
zönüne alarak, yararlanmak me-
cburiyetindeyiz.

Köy Envanteri istatistikleri-
ne göre, 18 Doğu ilinde (Er-
zincan, Erzurum, Kars, Ağrı,
Tunceli, Bingöl, Muş, Bitlis, A-
dıyaman, Malatya, Elazığ, Si-
irt, G. Antep, Urfa, Mardin, D.
Bakır, Hakkari) köy sayısı
9303'tür. Bu köylerin 615'i bir
aileye, bir şahsa veya bir sül-
aleye aittir. Araştırma gezile-
rimiz sırasında köy envanterle-
rinin eksiklik tespit yapılmış ol-
duğunu gördük. Bu tip köylerin
1000 olduğu tahmin edilmekte-
dir. Bir şahsa, aileye veya sül-
aleye ait köylerin önemli bir
kısmında kapitalist işletmecilik
sistemi caridir. (Özellikle G.
Antep, Urfa, Mardin, Diyarba-
kir yörelerinde tarımda kapi-
list işletme sisteminde olan
köy sayısı hayli fazladır.) Ka-
pitalist işletme sistemi dışında
kalan bu durumdaki köylerde
angarya (olam) mevcuttur. Ay-
rıca önemli bir kısmı b. şah-
sın tasarrufunda bulunan köy-
lerde de, yer yer, mevzili olarak
angarya mevcuttur. Bu duruma

göre, Doğu Anadolu'da angar-
yanın mevcudiyetiyle feodal i-
lişkiler sisteminde olan köy sa-
yası gene' köy sayısını yüzde
onu kadardır.

Aynı şekilde Köy Envanteri
istatistiklerine göre, bölgedeki
ailelerin %38'i topraksızdır.
Topraksızların oranını kriter a-
larak, feodal ilişkilerin yaygın-
lık derecesini bu orana bir tu-
tanlar da vardır. Bu kriterden
hareket ederek netice çıkarar-
lar yapılmaktadır. Bu yayılgıyı
daha açık bir şekilde ortaya
koyabilmek için topraksızların
durumunu tahlil etmek gerek-
mektedir.

Topraksız köylünün az bir
kısmı ücretli tarım işçisi, bir
kısmı mevsimlik işçi, bir kısmı
ortakçı, bir kısmı kiracı ve bir
kısmı da (hazine arazisi) kira-
cıdır.

Ne kadar ücretli tarım işçisi
olduğunu gösteren istatistikler
yoktur. Ama ücretli tarım iş-
çisi pek azdır. Bunun gibi, ücret-
li tarım işçisi sayısından epey-
ce fazla olan mevsimlik işçi sa-
yası hakkında da istatisti' rak-
amlar yoktur.

Konuya cari işletmecilik sis-
temlerinden yaklaşılmaya çağır-
lım:

Ortakçılık:

Yarıncılık, marabancılık ve çar-
yak usulleri bu işletme biçimi-
ne girer Köy Envanterlerine
göre Doğudaki 307230 toprak-
sız köylü ailesinden 26000'i or-
takçısıdır. Ürünün, artı ürün ve
ürün - rant şeklinde toprak sa-
hiline geçmesi bu işletme biç-
iminde söz konusudur. Köylüyle
toprak sahibi arasında teşekkül
etmiş kişisel bağlar çerçevesin-
de köylü, ağamın «olamını» da
(angarya) yapmaktadır. Ağa
«koştığı» zaman, kişisel bağlara
dayanarak «erec» denen bir
vergi de toplanmaktadır. Ama
bugün «erec», hemen hemen or-
tadan kalkmıştır; çok ender hal-
lerde recü toplanmaktadır. Da-
ha doğrusu, ağamın otoritesine
ve ağayla köylü arasındaki ki-
şisel bağlara istinat etme niteli-
ği kaybolmuş, bir nevi toplu-
sal dayanışma müessesesi ha-
line gelmiştir. Herhangi bir
toplum üyesi de bir felakete uğ-
rayınca, «erec» yoluyla yardım
tecrüpebilmektedir.

(Devam Edecek)

Bir köylü kızı olarak...

Çarşafli kardeşlerimi savunuyorum!

Asiye Eliçin

● Bîçimsel devrimciler, çarşafa bürünmüş kadınları suçlamadan önce o kadınların ekonomik ve sosyal durumlarını bilmelidir.

Bir süre önce Cumhuriyet Gazetesinde bir Profesör'ün, «Kadın düşmanını Savunan Kadınlar» başlıklı bir yazısı yayınlandı. Sayın Profesör, Ankara'nın Ulucanlar semtinde oturan çarşafli kadınların, suçlu yobaz imamı savunduklarına içten yakınıyor. Atatürk'ün kendilerine bağışladığı haklara sahip çıkmak şöyle dursun, o hakları yoketmeye savanlara yanat çıkmalarının cahillik ve basiretsizliğini vuruyor yüzlerine!..

Atatürk ilkelerine içten bağlı sayın Profesör, sorunların temelini inemiyen birçok aydın gibi düşünce ve yargılarında önemli yanlışlara düşüyor.

Mutlu bir raslantı ile okuma olanağı kazanmış bir köylü kızı olarak, o çarşafli kardeşlerimi savunacağım:

Önce şu kara çarşaf için birkaç sözüm var: Kara çarşafın gerçekte ne İslamiyetle, ne de Türk halkının geçmiş ile bir ilişkisi yoktur. Anadolu köylerinin büyük çoğunluğunda kadınlar hâlâ sadece başlarını örterler, yüzleri açıktır. Bu, Atatürk ilkelerini öğrenip o haklarını kullandıkları için değil, Osmanlı'nın bozuk kokuşuk havasından, etkisinden uzak kalabildikleri içindir... Yaşamak ve çarşaf, İstanbulla ilişkisinin derecesine göre, illere illelere, bucaklara yayılma olanağı kazanmıştır. Çünkü oralarda ortamını bulmuştur. Köylü, bugüne değin süreli olarak vermeye alışmıştır, almaya değil. Köydeki çarşafsız kadınların dahi, kendilerine bağışlanan kadın haklarından habersiz oldukları gerçeği pek olağandır!.. Ekonomik gelişme sağlanmadıkça bir şey anlamıyacaktır köylü. Osmanlı-birçok olumsuz şeyler gibi Bizans'tan aldığı kara giysiye, kışkançlık örtüsü yapmıştır haremdeki kadınlarına. Hristiyanlığın din forması sayılan bu giysiye rahibe giydiği gibi, keşiş de giyer... Osmanlı erkeği kendisi kutnu, atlastan libas giyer, haremdekilerse ancak kocalarının gözleri için giyilip süslenir, sokakta çarşaf ve peçe ile gizlenirler... Haremdeki dört kumalı, dokuz cariye yedekli, genç ve güzel Safnaz'ı ve ortaklarını, yaşlı kocadan gayrisinin görmesi zinhar gânahtır. Bunun için, erkeğinin arzusu ve ısrarı ile kadın ilk Batı modasını, -Bîçimini değiştirerek- kabullenir... Yaşamakla peçe de eklenen bu bol kılığın içine yüz yıllarca gömülüp yitenecekler kadın; kimliksiz, kişisiz bir tutsak olarak...

Değirmek istediğim asıl şey, devrimden bunca yıl sonra bu kara çarşafın, hâlâ yaşamı ortamı bulmasının nedenidir:

Osmanlı, Anadolu'yu, Türk halkını, öbür sömürgelerinden binbeter sömürüp tepetepe kullanmıştır. Yakık ki, devrimi de soysuzlaştıran kö-

tü miraslar en geç bizim yakamızı bırakıp yıkıldı gitti!..

Osmanlı'dan ve yabancı sömürüsünden kurtulup Cumhuriyet idaresiyle yönetilir olduk, Demokrasi sözcüğü düşmez oldu dilimizden, devrimler yaptık... Niçin kızarız Ulucanlı bacılara? Karınları aç, naylon pabuç, kara çarşafı demokrasiden yararlanarak toplu sözleşme ile adliye yürüyüp imamın hakkını alamıyorlar mı? Bu demokrasi, özgürlük, uygarlık örneği değil mi?!

Batı burjuvazisinin tarihi ekonomik gelişmesinin ona kazandırdığı, uygarlık haklarını kağıt üstünde getirip; «Aha, size medeni haklar ikram ediyoruz, hastahğa, aşığa, tüm yoksulluk ve bilimsizliğe birebirdir. Dua edin, bilin kıymetini bunu size bağışlıyorum!» deseniz de boğunadır! Kaldı ki, kendisine tamnan kadın haklarını birkez olsun bir bilinçli, hattâ az bilinçli bir kimse anlatmamıştır o zavalılara... Öğrenebilecekleri birazcık ortama bile sağhyamadık elli yıldır. Onların küçük dünyasında önce despot koca, sonra da mahallenin imamı hükümandır... Koca yoksulluk ve çaresizliğinin acısını onlardan çıkarır. İmam, yaşamak için din yoluyla sömürür köylüyü... Kadın yitkiliği içinde tek ilgilil imamdan görür, içinde yaşadığı cehennem hayatına karşılık, imamdın öbür dünyadaki cennet vaadini alarak avunur... Gerçekten de içtenlikle savunur imami bu yüzden! Kocasıyla imamın peşine düşüp -parnasını basarak- kime olduğunu bilmeden oy vererek, kadın haklarından yararlanacak!.. Ama bu iyiliği yüzüne vurmaya gelen bir aydın çıkarsa onu, kocasından dayak yediği sopayla kovalıyacaktır, bu nankör kadın!..

Ütopik aydınlarla sesleniyorum: Yoksulluğun bilimsizliğinde yitmiş bu insanlara şimdiye değin, ne verdik ki onlardan ne bekliyoruz?! Onlara yaşantılarını kökten ve olumlu bir yönde etkileyerek, ekonomik ve sosyal bir gelişme yolu açılmazsa, hep aynı ilk ve orta okuldan geçirenliz yine boğunadır.

Kendi köyümden kısa bir örnek vereceğim: Bin evli bucakta halkın yüzde doksanı ilk okuldan geçmiş, okur - yazar olmuştur sözde... Geçen yıl gittiğim köyüm, Orta Anadolu'nun pilot köyü sayılacak kadar gelişmiştir. İki ilk, yeni açılan bir orta okulu olduğu gibi, şarap fabrikası, un fabrikası vardır ve çok çetilli ziraat yapar. Az verimli toprağı karınca gibi çahşkan olan köylüm, olanca gücüyle sömürüp geçimini sağlamaya uğrar. Ürettiği, artan nüfusa yine de yetmediğinden, insan fazlası büyük illere, özellikle İstanbul'a -köyle ilişkisini kesmeden- iş tutmaya gider.

Köyden ayrılmamış kırık, kırk-yedi yaş arasındaki eski okul arka-

daşlarını aradım gidince. Yorgunluk ve hastalıkla ölenlerin dışında sağ kalanlar, elli - altmış yaşında gösteren aksağı, dişsiz ağızlı, çökmuş birer ihtiyar olmuşlar. Çocukken pırı - pırı, umut, hayat dolu parlak gözleri sönük, fersiz. Dudakları çaresizlik, yorgunluk, türlü acılarla büzük ve kansız kıvrılmış ağızlarının içine... Eller ve ayaklarını anlatmaya yetmiyor gücüm... Bana tarih çahştıran cin gibi zeki, benden bir sınıf yukarda olan arkadaşımı yokladım; okul görmemiş annesinden farkı kalmamıştı. Yüreğimi azılatan görüşü içinden ilik ve içten bir sesle yakındı: «İyi ettin de okuyup kurtuldu bu köyden, ömrünüz çürüdü, bir tat alamadık dünyadan... Ölüm zulmü, tüm yoksulluk ve sıkıntılar bizim için... Sordun şeye de bak, harfleri bile unutmuş, mektup yazmak şöyle dursun. Muallim bey akülü olduğumu söylüyor, gelip de görsün şimdi, sabah yediğimi unutuyorum... Okulu bitirenler beş-altı sene sonra unutuyorlar yazıyı da, okulda öğrendiklerini de...»

Eskiden hatırlarım, camile ramazan dışında, ancak iki yada üç ihtiyar giderdi imamlı namaz kılmaya. Şimdi ise, beş vakitte doluyor şapkası tersine dönmüş, genç köylüler camile... Üç camile çift şerefeli, altmışar bin lirahk minareler dikmişler. Köydekiler sıkap - azanmışlar, İstanbul'daki hemşeriler açmışlar keselerinin ağızlarını... Hem de iki mahalle rekabete girerek, -az kalsın- döğüşerek başarmışlar bunu!..

Öbür yandan bir tarikatçılık salgını altı yüze yakın mürit sağlamış kendine... Orta Anadolu'yu ağı içine alıp komşu ilin ortasına çöreklenen bir büyük şeyhten temsilcilik alarak köye yerleşen bir açık gözde küçük şeyh. Kendi kilerini, sandığını erzak ve hediye, kesesini para doldururken -anlaşmaları gereğince- büyük şeyhe de bol hediyelerle, altın ve paralarla ziyarete gönderir müritlerini sık sık... Geceleli yapılan gizli ayinlerde ilk okulu bitirmiş bir mürit akl dengesi yitirir. Oğluna sözünü geçiren bir ana, geçimlerini sağlayan iki arabaya atından tekini sattırarak büyük şeyhe altın yapıp götürür... Kadınlar ayinlerde kendilerinden geçmek için, kısıyak uykuyu saatleriyle kümemesteki tavuklarını, küpte ki bulgurlarını vererek şeyhin huu'larına cennet düşerler... Erkeklerden daha azdır mürit... Bağcılık eski önemini yitirip masrafını karşılamaz, şaraphane de satılmadan üç - dört yıldır bekleyen mahsul yüzünden, fabrika üsdm almaz olunca, köylü meyveciliğe yönelmiştir. Şimdi tonlarca üstün kalite meyve yetiştiriyor. Ama, o ürünün miktarını ve kalitesini artırdıkça fiyatlar korkunç derecede düşüyor. Beş lirahk nefis armudu

50-60, birinci kalite elmayı ayagında 25 kuruşa zor satıyor!... Otuz yıl öncekinden farkları, kaput boyaması yerine basma, çıplak ayaklarına naylon ayakkabı giyorlar!..

İstanbul'daki hemşerilerimin çoğu küçük esnaf, bakkal, sütçü gibi. İnşaatçılık yapıp zengin olanları da var. Çoğunlukla kendi apartman katlarında otururlar allece. Çocuklarını okutmak en büyük amaçları... Kadınlar kısa sürede gebrin konfor ve adetlerini benimsiyorlar. Manto giyip, düğünlerini büyük salonlarda yapıyor, kendileri dans etmezse de caz ve şarkıcı kızları kadın erkek birlikte dinleyip seyrediyorlar. Oysa köyde hâlâ kadın erkeğin yanında oturamaz ve yaşnamır...

Benim köydeki kadın hemşerilerim kadar dahi, maddi varlığa sahip değildir Ulucanlı kadınlar. Köyden, ilden, ilçeden yoksulluk zoru ile kopup gelmiştir o. Umutla geldiği büyük kentte tüm yitirmiştir umudunu... O sefalet yuvası semte ağınmış, imamın muskasından, vazından fayda bekler olmuştur... İmamı savunması artık bir kadırbilirlilik örneği, iyiliğin karşılığıdır onca...

Şimdi, sayın profesörün bu kadınlarla, Doğu ilindeki Dolar yaşamak öğretmeni, İstanbul'un Cihangir semtinin bir ilk okulunda, ufacak yavrulara oruç tutturup, camilede namaz kıldırmak için baskı yapan, sapık kadın öğretmenin ayı değer ölçülerle yargılaması doğru mudur? Ve yine, Yasnada'da ipliği pazara çıkkan çıkarıcı, besleme -şimdi de Dolarla satılmış- sözde basının sözde yazarlarını aynı ölçü ile mi ölçeceğiz?!

Türk aydınına hâlâ herşeye şaşmak değil, sorunlarımızın kökenine, temeline inmeleri gerekiyor; bunun zamanı çoktan geldi de geçiyor! Bugünkü yöneticilerin büyük bir umursamazlıkla, nasıl açık kartla oynadıklarına bakmak bile, çok aydınlarımızı uyarmaya yetmemektedir. Biz hâlâ doğruları yanlışlardan ayırmakta bunca yanlışla düşersek, imzasını atamayan Ulucanlı kadınları suçlamakta haklı sayılabilir miyiz? Hem bu fikir kargaşasından, bulanık suda avlanmak işlerine gelen, çıkarıcılar yararlanmazlar mı?

Bir ülkenin insanlarının yoksulluk ve bilimsizliği ne denli fazla ise, onu sömürmek parazitler için, o denli kolay olur. Bunun suçu da herhalde kendilerine yüklenemez.

Sonuç: Yapılan bir devrim, toplumun temel yapısı olan, çalışıp üreten köylü, işçi, zanaatkar emekçi halka maledilip, ona dayandırılmaz da bir liderle bir aydın kadro ile tepeden yönetilmeye kalkılırsa o devrim, - iyi niyetine rağmen - bir süre sonra yozlaşmaya başlar ve anlamını yitirip soysuzlaşır.

BİR ŞENLİK Kİ, EVLERE ŞENLİK

ant yayınları sunar

Zapata

Çağımızın en tanınmış devrimcilerinden biri olan Meksika'lı köylü lideri Emiliano Zapata hakkında Türkiye'de pek az şey bilinmektedir. İçinden yetistdiği ve ölünceye kadar beraber olduğu Meksika köylüsü adına toprak reformu ve demokratik haklar için bayrak açan Emiliano Zapata, Sovyet Devrimi'nden önce Orta Amerika'yı devrimci mücadele ortamına sürüklemiş, bir süre için de başarılı olmuştur. Zapata'nın devrimci mücadelesinin nifeliği ve kesin başarıya ulaşamamasının nedenleri halen bütün dünyada tartışma konusudur. Genç bilimadamı Robert P. Millon, derinleşmesine bir araştırma sonunda meydana getirdiği bu eserinde Zapata'yı ve devrimci hareketini çeşitli yönleriyle tanıtarak devrimler tarihi içinde gerçek yerine oturtmaktadır. Lüks krome kes renkli ofset kapak içinde 142 sayfa, 5 Lira.

Ant'ın Öteki Kitapları

- MAVİ GÖZLÜ DEV (Nazım Hikmet ve sanatı), Zekeriya Sertel, 10 Lira.
 - DİNLE YANKEE, Wright Mills, 10 Lira
 - TÜRKİYE'DE İLERİCİ AKIMLAR Yıldız Sertel, 15 Lira
 - ÇİZGİLİ DÜNYA Ferruh Doğan, 5 Lira
 - İNCE MEMED I (9. Baskı) Yaşar Kemal 15 Lira.
 - İNCE MEMED II (2. Baskı) 15 Lira
 - MİLLİ KURTULUŞ CEPHESİ Douglas Bravo, 5 Lira
 - DÜZENİN YABANCILAŞMASI İdris Küçükömer, 7,5 Lira
 - ANARŞİZM Duclos - Cohn Bendit, 7,5 Lira
 - ROMAN GİBİ Sabiha Sertel, 15 Lira
 - SİYAH İKTİDAR Stokely Carmichael, 7,5 Lira
 - YAŞANTIM Yeytügenko, 5 Lira
 - NAZİM HİKMETİN POLEMİKLERİ Kemal Sülker, 7,5 Lira
 - SABAHATTİN ALİ DOSYASI Kemal Sülker, 7,5 Lira
 - GERİLLA NEDİR Alberto Bayo, 5 Lira
 - SAVAŞ ANILARI (2. Baskı) Che Guevara, 10 Lira
 - DOĞU ANADOLU EFSANESİ Yaşar Kemal, 10 Lira
 - ORTADİREK Yaşar Kemal, 15 Lira
 - YER DEMİR GÖK BAKIR (Tükendi) Yaşar Kemal, 15 Lira
 - OLMEZ OTU (Tükendi) Yaşar Kemal, 15 Lira
 - MARKSİZMİN TEMEL KİTABI (Toplatıldı) Emile Burns, 5 Lira
 - GERİLLA GÜNLÜĞÜ (Toplatıldı) Che Guevara 10 Lira
- Genel Dağıtım: ANT YAYINLARI P. K. 701 - İstanbul
İstanbul Dağıtım: GE-DA
Ankara Dağıtım: Aydın Kitabevi
Ege Dağıtım: DATİC

Para her kapıyı açmaz. Ama ce klüp'lerinde gördüğümüz bu devrimci gençlerden çok şey e-sinlendik. Bu denli şenliğe hangi akla hizmeten katıldıklarını da merak edince, insan bu devrimci kişilerin devrimcilikleri üzerinde çok durması gerektiğini öğreniyor.

Şimdilik böylesi (evlere) şenliğe katılarak baştan bilimye-rek te olsa işbirlikçi durumuna düşen sosyalist grupların on devrimci jüri üyesinin uyarılardan ve istifalarından sonra da aynı durumlarını sürürmelerinin gerekleri nelerdir bile-miyoruz.

Bayram Savaşçı

Anadolu kadın başlıkları

Türkiye kadınlarını batı em-peryalizminin empoze ettiği kı-lıklara sokma yarışı, gerek üm-metçiler, gerekse batıcı - lalkler tarafından ısrarla sürdürül-mektedir. Sayın Asiye Eliçin'in yan-daki yazısında da belirttiği gi-bi, ümmetçiler Türkiye kadınına Batı keşiş ve rahibelerinden transfer edilmiş kara çarşaf içi-ne sokmağa çalışırken, batıcı - lalkler de, «kuyafet devrimi» paravanası altında birbirinden nefis ulusal kılıkları ortadan kaldırıp Anadolu kadınlarını mi-ni - etekli, takma saçlı bir mas-karaha sürüklemeye gayretli i-çindedirler.

Bu yabancılaştırma ortamında, değerli bir folklorcumuz, Sabiha Tansuğ, geçen hafta İstanbul'da açtığı «Anadolu Kadın Başlıkları» Sergisi ile, bu batıcı ve üm-metçi yobazlara hakettikleri şa-marı vermiştir.

Gerçekten de, Sayın Sabiha Tansuğ'un yıllarca Anadolu'yu kasaba kasaba, köy köy dolaşı-rak bir araya getirdiği Anadolu kadın başlıkları, Türkiye kadı-nının gerçek zevkini ve giyim gü-zelliğini ortaya koymaktadır. Sabiha Tansuğ'un açıkladığına göre, «Ana yolların henüz eri-şemediği Anadolu bölgelerinde - genellikle dağlık kısımlarda - bu-gün dahi Orta Asya kıyılarını ta-sıyan başlıklara rastlanmakta-dır. Her bölgenin, her bölgedeki her köyün, her köyedeki her gru-bun kendine özgü baş süsleme-leri, bakmasını ve görmesini bi-lenler için bugün dahi ortada-dır.»

Türkiye'yi emperyalizmin her türlü dış etkisinden korumak isteyenler için, kaynağa en bü-yük sadakatın göze çarptığı A-nadolu kadın başlıklarından öğ-renecekleri çok şeyler vardır.

Bu sene bir şenlik yaptı TMTF.

Kel başa gimgir tarak. Neden «kel baş», neden «şim-gir tarak»?

Evrensel Barış Şenliği 1967 Başkam şöyle başlamıştı ko-nuşmasına:

«Çok şeyler isteniyor az ge-leşmiş içerisinde bulunan ülke-ler insanından. Hep yeni pa-zarlar, hep yeni sömürgeler, hep yeni çıkarlar... Bunun için kullanılır ölüm araçları, köşe başlarını tutmuş büyük ülkele-rin pis yöneticileri tarafından...»

Devam edip gidiyor ve şenli-ğin amacını belirliyor sözleri:

«Bu yüzyıl gençliği mutlulu-ğa daha yakın barışçı bir dün-yayı kurmağa daha da yönel-miş olacaktır. Bizler, ancak böyle ön birleşimleri olan koca-man yürekli gençliğin yarın ül-keleri üzerinde söz sahibi ol-duklarında büyük yıkımları do-guran savaşlara değil, mutlulu-ğa götüren barışa karar vereceklerine inanıyoruz.»

Ve bunlar konuşuldu, değişik ülke gençleri ülke ve dünya sorunlarını tartıştı, birşeyler öğ-rendiler birbirlerinden. Bu ne-denle de geçen sene şenlik yap-tırılmadı. Demokrasi kelimesi kağıt üzerinde kalmakta devam ediyor ve yeni yeni çıkarlar iç-in bataklığın derinliklerine i-teleniyor. Ama bizler çekip çı-karacağımız onu oradan.

Bu durumda, meşru olmayan TMTF ve iktidarın, Turizm Ba-kanlığı aracılığıyla, 80 bin lira yafıtarak birlikte düzenlediği 1969 şenliğinden umulan neydi?

Herşeyden önce iktidar, geç-miş şenliklerin silinmez yarar-larını ve izlerini gölgelemek, şenliği kendi emellerine alet et-mek istedi. Bu işi TMTF'ne yaptırmakla da iş yapmayan gayrimişru bir kuruluşu meş-ru duruma sokmak istiyordu. TMTF yöneticileri de bu arada gayrimişru kazançlar sağhya-çaktı.

Yayın organları hakkında bilgi sağlar. Eskiz ve program hazırlanır. Objektif tavsiyelerde bulunulur. Tespit edilen programlar titizlikle yürütülür.

Cağaloğlu, Türkocağı Cad. no. 1, kat: 3
Telefon: 27 66 00 - 27 66 01, İstanbul

**Aynı hamamda
yıkayıp aynı
kumaştan doku**